Programmabegroting
en
Financiële begroting
2025 – 2028

Inhoudsopgave

Bestuurlijk voorwoord

Inleiding 1
Opbouw begroting 2
Samenvatting financiële begroting 3
Besluitvormingsproces begroting 5

Deel 1 Beleidsbegroting: programma's

Programma 1: Smart Governance
1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek) 7

Programma 2: Smart Economy
2.1 Smart werken en Innovatie 14
2.2 Onderwijs en Arbeidsmarkt 20
2.3 Mobiliteit en Bereikbaarheid 25

Programma 3: Smart Living
3.1 Wonen en Vastgoed 31
3.2 Circulaire economie en Energietransitie 39
3.3 Gezondste Regio 44
3.4 Ruimtelijk Perspectief Achterhoek 49

Programma 4: Bedrijfsvoering en rente
4. Bedrijfsvoering en rente 50

Deel 2 Beleidsbegroting: paragrafen

1. Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 53
2. Paragraaf financiering 57
3. Paragraaf bedrijfsvoering 60
4. Paragraaf subsidies 62

Deel 3: Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten per programma 69
Meerjarenraming 2025-2028 70
Toelichting op baten en lasten 71

Bijlagen

Formatieplan 77
Staat van reserves en voorzieningen 79
Taakvelden 82
Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie 83

Bestuurlijk voorwoord

Wij bieden u de begroting aan voor het jaar 2025 van Achterhoek ambassadeurs; het Achterhoekse samenwerkingsverband van de acht Achterhoekse gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland. De regionale 3O samenwerking is terug te vinden in de opbouw van deze begroting. De begroting is qua inhoud breder dan alleen de taken die Regio Achterhoek uitvoert. Zo willen we zichtbaar maken wat er buiten onze eigen (Regio Achterhoek) organisatie gedaan wordt door de partijen die samen met ons Achterhoek ambassadeurs vormen.

In 2022 hebben we onze ambitie, doelen en streefwaarden aangescherpt in de nieuwe 'Achterhoek Visie 2030 Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit'. De indeling van de begroting sluit aan op de Visie 2030: Smart Governance, Smart Economy en Smart Living.

De organisatie van de Achterhoek ambassadeurs (Regio Achterhoek) is de basis en motor voor het programma Smart Governance. De activiteiten en begroting van Achterhoek ambassadeurs zijn in dit onderdeel te vinden. Hieraan is ook de inwonerbijdrage voor de organisatiekosten vanuit gemeenten gekoppeld.
De programma's Smart Economy en Smart Living geven inzicht in de doelen, activiteiten en projecten per thema. Dit wordt onder regie van de Achterhoek Board, door zes Thematafels vormgegeven en in gang gezet. Deze Thematafels hebben een belangrijke rol in het uitvoeren van de Achterhoek Visie 2030 en de vertaling ervan in concrete projecten. In de visie 2030 is ook de gebiedsgericht aanpak van de ruimtelijke opgaven opgenomen. Deze ruimtelijke opgaven overstijgen de thematafels en worden vanuit een stuurgroep aangestuurd. Daarom hebben we in deze begroting een aparte paragraaf gewijd aan het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek. Deze is ondergebracht bij het programma Smart Living. Met deze begrotingsvorm maken we de doelstellingen van de Achterhoekse samenwerking zichtbaar en controleerbaar.

Het projectenoverzicht dat per Thematafel is bijgevoegd is niet uitputtend, want er zijn steeds projecten in ontwikkeling en ook buiten ons zichtveld lopen projecten die bijdragen aan de doelen. Voor de opgenomen projecten geldt dat er vanuit Achterhoek ambassadeurs een bijdrage beschikbaar is gesteld. Programma 2 en 3 van de begroting zijn dan ook bedoeld ter informatie en niet ter vaststelling. De projecten van deze programma's worden voor het grootste deel uitgevoerd door initiatiefnemers en maken geen onderdeel uit van de begroting van Regio Achterhoek.

In 2024 sluiten we een nieuwe Regio Deal van 25 miljoen met het Rijk. In de Deal zijn de opgaven, doelen, aanpak en resultaten beschreven die de basis zijn voor nieuw te starten projecten. Veel projecten worden eind 2024/begin 2025 voorbereid door de Thematafels. Een belangrijk deel zal in 2025 starten. De looptijd van de Deal is t/m 2028.

Wij wensen u veel leesplezier!

NB In de begroting hanteren we de officiële naam van de samenwerkingsregeling: Regio Achterhoek. Voor de 3O-samenwerking gebruiken we de naam Achterhoek ambassadeurs: 8RHK

Opbouw begroting

De programmabegroting van Regio Achterhoek bestaat uit 4 programma's; Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. De werkzaamheden van de Thematafels zijn per Thematafel terug te vinden in de programma's Smart Economy en Smart Living. De werkzaamheden voor de grensoverschrijdende samenwerking zijn niet terug te vinden als een apart thema, het is onderdeel van de verschillende thema's. De werkzaamheden van de Achterhoek Board, de Achterhoek Raad en het algemeen/dagelijks bestuur komen terug in het programma Smart Governance. Ook zijn hier lobby, communicatie, monitoring en subsidiewerkzaamheden ondergebracht. De werkzaamheden voor Ruimtelijk Perspectief Achterhoek zijn als een aparte paragraaf (§3.4) opgenomen onder Smart Living.

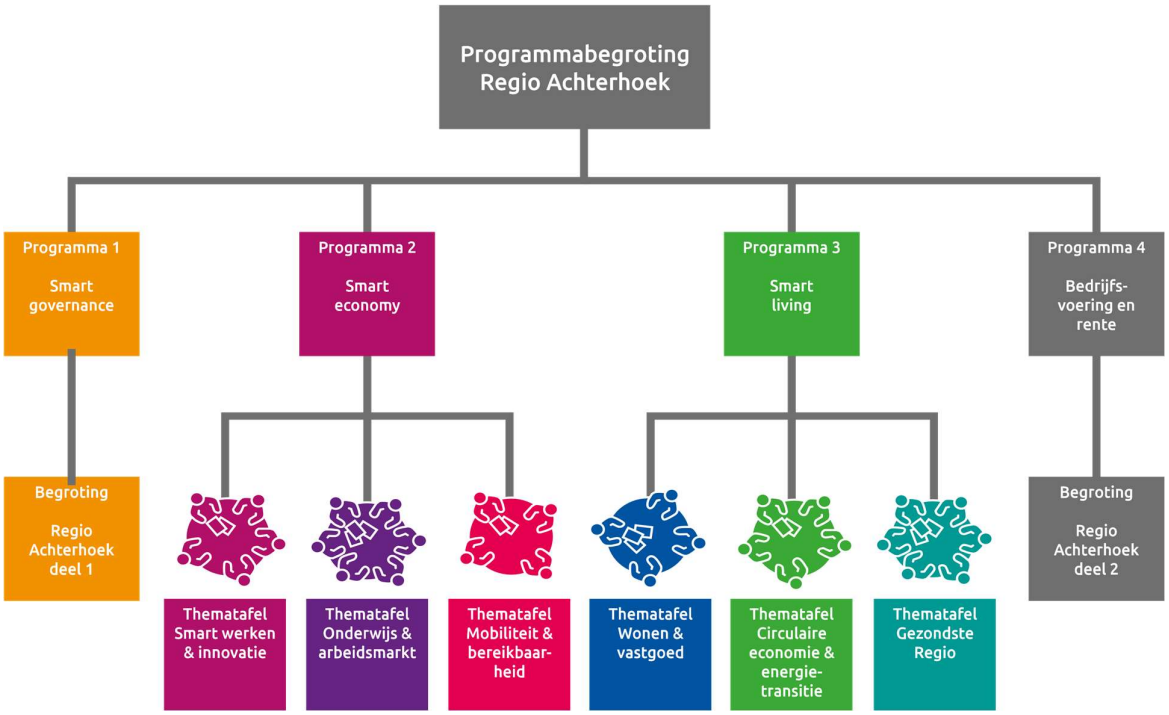

Samenvatting financiële begroting

Financiële uitgangspunten 2025

Het algemeen bestuur heeft op 15 december 2021 ingestemd met een berekeningsmethodiek voor de absolute stijging van de inwonerbijdrage. De loonsom wordt verhoogd met een loonindex inclusief nacalculatie. De overige exploitatiekosten worden verhoogd met een prijsindex. De indexcijfers komen uit de septembercirculaire 2023. De totale stijging bedraagt € 176.000 voor de gemeenten. De Provincie draagt vanaf 2025 niet meer bij in de organisatiekosten. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene financiële beschouwing in deel 3 onderdeel 3.1.

Bijdrage gemeenten 2025

De Regiobegroting bevat de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfsvoering en rente. Alleen voor Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten in de organisatiekosten gevraagd. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2025 max € 151.253).

Bijdrage gemeenten	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2024 (*)	2.245.460	7,43
Absolute stijging van de autonome kosten	176.226	0,58
Bijdrage van gemeenten 2025 bestaand beleid	2.421.686	8,01

* Inclusief bijdrage 2024 gemeente Montferland ad € 274.033

De provincie draagt vanaf 2025 niet meer bij in de organisatiekosten. Zie hiervoor ook de toelichting onder meerjarenraming en risico's.

Meerjarenraming en risico's

De meerjarenraming kent dit jaar een aantal belangrijke ontwikkelingen. Ook zijn er binnen het bestuur van 8RHK een aantal uitbreidingswensen, onder andere op de lobbyinzet.

Financiële ontwikkelingen

De provincie Gelderland heeft in het kader van haar herijkingsoperatie aangekondigd de (inwoner)bijdrage aan de governance van 8RHK ambassadeurs per 2025 stop te zetten. Dit heeft een fors effect op onze begroting van negatief € 468.000 in 2025. Daarnaast hebben we een reeds bestaande taakstelling op te vangen van negatief € 64.000. Samen met wat kleine ontwikkelingen geeft dit een negatief structureel effect van € 561.000 op het begrotingsjaar 2025.

Een tweede ontwikkeling is de toetreding van de gemeente Montferland tot Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs. De toetreding van Montferland betekent een verhoging van de totale inwonerbijdragen van gemeenten aan de regio Achterhoek van € 295.000 positief.

Overall zien we in de meerjarenraming een oplopend structureel tekort in de jaarschijven 2026 tot en met 2028.

De organisatie toekomstbestendig maken

Op het gebied van lobby zouden we de inzet van 8RHK en daarmee het formatieplaatje graag uitbreiden. Zowel de lobbyinzet in Den Haag als in Brussel kan effectiever met meer ureninzet. In mindere mate geldt dit ook op andere plekken binnen het functiehuis van 8RHK. Het formatieplaatje dat we in 2018 hebben opgesteld voldoet grotendeels maar vraagt hier en daar aanscherping en uitbreiding. Voor dit moment willen we inzetten op een extra fte voor lobby en het uitbreiden van de formatie van de regisseurs naar 1 fte per Thematafel.

Uitgangspunten
Bij het opstellen van de begroting van Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Volgens de eisen van de provincie hanteren we het principe dat we jaarlijks een begroting voorleggen met een structurele dekking van het eerste jaar, of perspectief voor een structurele dekking in het laatste jaar van de meerjarenraming. Voor 2025 levert dit geen problemen op.
- Een verzoek tot verhoging van de inwonerbijdrage vanuit gemeenten proberen we te voorkomen, helemaal nu de financiële positie van gemeenten onder druk staat. Dit betekent dat we zowel het tekort als het toekomstbestendig maken van 8RHK bureau in eerste instantie taakstellend oplossen.

Oplossingsrichtingen
Een deel van de genoemde negatieve financiële effecten de komende jaren kunnen we opvangen door de bijdrage van de gemeente Montferland, renteopbrengsten van het schatkistbankieren en inkomsten voor overhead bij subsidies. Om de overige negatieve effecten op de meerjarenbegroting taakstellend op te kunnen vangen willen we gaan werken met een *bestemmingsreserve toekomstbestendige organisatie*. In de jaren vanaf 2026 verwachten we nu een tekort. We verwachten dit tekort tot en met 2028 aan te kunnen vullen vanuit genoemde bestemmingsreserve. Voor 2025 betreft de stijging van de inwonerbijdrage alleen de autonome kostenstijging volgens de afgesproken indexeringssystematiek.

Voor de lange termijn is onze handelingsvolgorde dat wanneer er onvoldoende inkomsten zijn om het eerste jaar structureel dekkend te krijgen we 4 jaar de tijd hebben om in te grijpen. Dit kan door:

- Een voorstel voor het verhogen van de inwonerbijdrage in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming (dit zou eventueel kunnen gaan spelen vanaf 2029).
- Of ingrijpen in organisatiegrootte. Wanneer gemeenten niet kiezen voor een verhoging van de inwonerbijdrage kan een bezuinigingsopdracht aan de Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs gegeven worden. Er is dan voldoende tijd om in 4 jaar bij te sturen op de grootte van de organisatie. Dit gaat op zijn vroegst in 2029 spelen.

Voor de normale risico's is een weerstandsvermogen aanwezig van € 400.000. Door het algemeen bestuur is besloten dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een weerstandsratio van 1,4 * de benodigde weerstandscapaciteit (AB 17 december 2021), ofwel op basis van de huidige begroting 2025 € 478.000. Een surplus wordt uitbetaald als de weerstandsratio boven de 1,4 uitkomt. Er zijn op dit moment geen risico's en/of risicodossiers aanwezig.

Bijdrage projecten
De besluitvorming over financiële bijdragen (subsidies vanuit Regio Deal of provinciale Gebiedsopgave-middelen) aan projecten loopt via de Thematafels, Achterhoek Board en het dagelijks bestuur. Besluitvorming over de inzet van het investeringsfonds is voorbehouden aan het algemeen bestuur. Projecten worden ingediend en uitgevoerd door verschillende partners binnen de samenwerking. Verantwoording vindt plaats door de uitvoerende partner op basis van de afgegeven subsidiebeschikking.

Besluitvorming programma's en paragrafen
Gemeenten worden gevraagd in te stemmen met programma 1 Smart Governance en programma 4 Bedrijfsvoering en rente en de verplichte paragrafen. De programma's Smart Economy en Smart Living worden aangeboden ter kennisneming, omdat dit breder is dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Zie onderstaand de schematische weergave van het besluitvormingsproces.

Besluitvormingsproces begroting

januari/april 2024	Ambtelijke voorbereiding
17 april 2024	Behandeling concept kaderbrief door het dagelijks bestuur
	De kaderbrief inclusief financiële gevolgen wordt behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur. Direct daarop wordt de kaderbrief ter informatie verzonden aan de colleges en gemeenteraden van de deelnemende gemeenten.
8 mei 2024	Behandeling concept-programmabegroting door het dagelijks bestuur
	De programma's, verplichte paragrafen en bijlagen worden in de vergadering van het dagelijks bestuur behandeld. Direct daarop wordt het volledige boekwerk aan de deelnemende gemeenten verzonden voor behandeling in de raad.
tot 2 augustus 2024	Mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen
	Tot 2 augustus 2024 mogelijkheid voor gemeenten om gemeentelijke standpunten over de programmabegroting schriftelijk kenbaar te maken bij Regio Achterhoek.
11 september 2024	Besluitvorming algemeen bestuur
	Concept voorstel: 1. Bespreken van de binnengekomen zienswijzen 2. Instemmen met programma 1 en 4 en de verplichte paragrafen 3. Kennisnemen van programma's 2 en 3.

Deel 1

Beleidsbegroting

Programma’s

Programma 1

Smart Governance

Dit programma bestaat uit het onderdeel Smart Governance, inclusief de begroting van Regio Achterhoek.

1.1 Smart Governance (begroting Regio Achterhoek)

Sinds medio 2018 werken we samen in een nieuwe Governance. De samenwerking bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels. Ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden (drie O's) geven via de Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Thematafels samen invulling en uitvoering aan de samenwerking. Het inhoudelijke kader hiervoor is in 2022 opnieuw vastgelegd in de herziene Achterhoek Visie 2030. In onderstaande afbeelding is de wijze van samenwerking weergegeven. Naast deze Governance werken we thema overstijgend aan een Ruimtelijk Perspectief Achterhoek. Hiervoor is een stuurgroep ingesteld die parallel aan de samenwerking opereert en verbinding heeft met meerdere Thematafels en de Achterhoek Board.

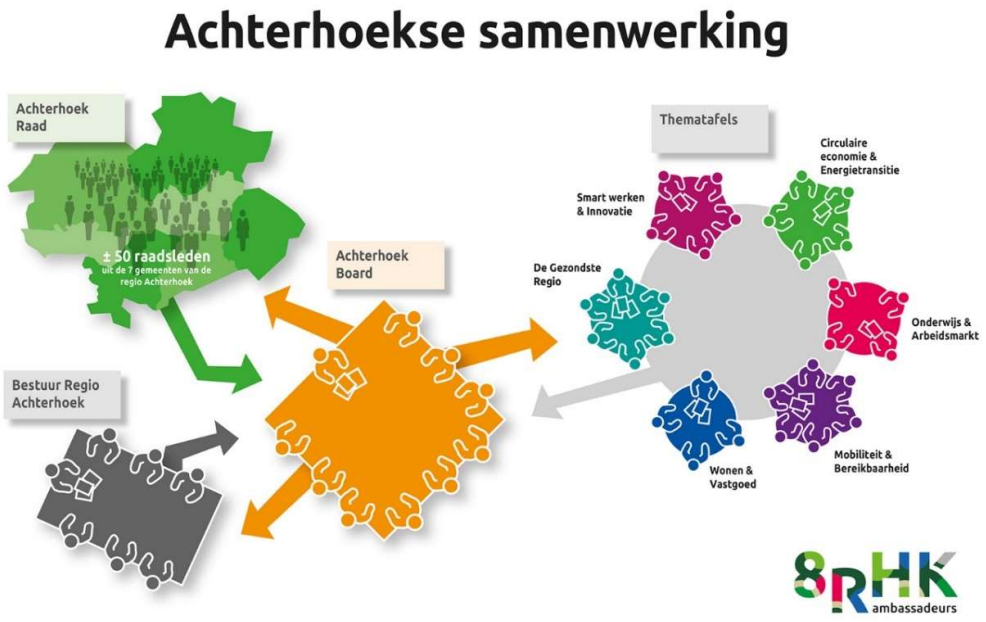

Regio Achterhoek is de motor van de samenwerking en daarom zijn de taken en de begroting van Regio Achterhoek in dit onderdeel opgenomen. Hieraan is ook de bijdrage in de organisatiekosten van gemeenten gekoppeld. Dit programma én programma 4: Bedrijfsvoering en rente liggen dan ook ter besluitvorming voor aan de gemeenten. De programma's 2 en 3 zijn opgenomen om inzicht te geven in de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, deze programma's zijn informerend.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

De samenwerking in de Achterhoek richt zich op de ruimtelijk-economische agenda. De Visie 2030 is daarvoor het kompas. Kern van de Visie 2030 is:

In 2030 heeft de Achterhoek een sterke bloeiende en innovatieve economie, uitgaande van eigen kracht met een aantrekkelijke arbeidsmarkt. Er is een duurzaam werk-, leer-, woon- en leefklimaat. Met gezonde inwoners en met oog voor de brede welvaart van de inwoners.

Vanuit deze kern zijn zes ambities voor 2030 geformuleerd die gekoppeld zijn aan zes Thematafels:

- Breed gekwalificeerde regio**:** vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn in evenwicht.
- Slimme productieve regio: verhogen van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en agrosector.
- Goed bereikbare regio: duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk vervoer voor iedereen.
- Duurzaam schone regio: overschakelen naar hernieuwbare energie, minder gebruik primaire grondstoffen, verminderen emissies en toename biodiversiteit.
- Aantrekkelijke woonregio: de woningmarkt is kwalitatief en kwantitatief toekomstbestendig en in evenwicht.
- Leven lang gezondste regio: samen langer gelukkig en gezond.

Gezamenlijk nemen we verantwoordelijkheid voor een integrale aanpak binnen en tussen de thema's. Daarnaast hebben we als eerste SDG-regio van Nederland de verbinding gelegd met de Sustainable Development Goals. Vanuit de regionale samenwerking leggen we de focus op en geven we invulling aan vijf overkoepelende SDG's:

Naast deze vijf overkoepelde SDG's hebben enkele Thematafels nog specifieke SDG's waar aan ze werken.

Tot slot is in de Visie 2030 de gebiedsgerichte aanpak voor ruimtelijke opgaven als overkoepelende thema opgenomen, gezien de urgentie in het landelijk gebied. Hieraan is SDG 15 gekoppeld.

Doelen en activiteiten Regio Achterhoek

Subdoelen	Activiteiten Regio Achterhoek
Raadsleden in positie brengen bij regionale samenwerking	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad
Slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming en adequate uitvoeringskracht	• Adviseren en faciliteren Achterhoek Board • Regisseren en faciliteren Thematafels • Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur • Subsidiewerkzaamheden • Monitoring • Lobbywerkzaamheden • Communicatiewerkzaamheden en Regiomarketing

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2025:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Adviseren en faciliteren Achterhoek Raad	• Ondersteunen en voorbereiden van de Achterhoek Raad • Organiseren van minimaal 3 Achterhoek Raad vergaderingen • Voorbereiden van voorstellen voor de Achterhoek Raad • Organiseren van verbindingen tussen de Achterhoek Raad, Achterhoek Board en de Thematafels
Adviseren en faciliteren Achterhoek Board	• Ondersteunen en voorbereiden Board vergaderingen • Organiseren van minimaal 4 Achterhoek Dagen en 6 Board vergaderingen • Voorbereiden van adviezen aan de Achterhoek Board • Uitvoeren besluiten Achterhoek Board • Ondersteunen van de Boardleden • Opstellen uitvoeringsplan 2026 • Organiseren Rijk-Regio overleg ihkv de Regio Deal
Regisseren en faciliteren Thematafels	• Ondersteunen en voorbereiden Thematafels • Organiseren van minimaal 6 bijeenkomsten • Voorbereiden van adviezen aan de Thematafels • Uitvoeren besluiten Thematafels • Genereren en stimuleren van projecten • Opstellen uitvoeringsplan 2026 • Accounthouders actief betrekken
Adviseren en faciliteren algemeen en dagelijks bestuur	• Ondersteunen en voorbereiden vergaderingen algemeen en dagelijks bestuur • Voorbereiden van adviezen aan het bestuur • Uitvoeren besluiten bestuur • Opstellen begroting, budgetrapportages en jaarrekening

Subsidiewerkzaamheden	• Genereren van subsidies • Adviseren over en toekennen/afwijzen van subsidie-aanvragen • Afgeven beschikkingen voor o.a. bijdragen vanuit de Regio Deal Verantwoorden van subsidies waaronder voortgangsrapportage Regio Deal
Monitoring	• Opstellen zesde Achterhoek Monitor • Monitoring projecten Regio Deal
Lobbywerkzaamheden	• Actieve lobby op vastgestelde lobbyspeerpunten • Inspelen op actuele ontwikkelingen bij Rijk, Provincie, gemeenten, GROS en Europa • Actuele lobbynetwerken in beeld houden en relaties beheren • Actief acteren bij gezamenlijke lobby Oost Nederland/Th!nk East • Organiseren van lobbybijeenkomsten en werkbezoeken (o.a. lentefestival) • Organiseren van relatie-evenementen
Communicatiewerkzaamheden en Regiomarketing	• Periodiek uitbrengen van nieuwsbrieven • Beheer website • Proactief op sociale mediakanalen 8RHK • Investeren in perscontacten en voorbereiden persgesprekken/berichten • Informeren, betrekken en binden van het ambassadeursnetwerk en partners via eigen en andermans communicatiekanalen • Uitzetten van minimaal één Achterhoek Panel "Achterhoek Spreekt" • Uitvoeren marketingcampagne Onverwachte Hoek

Projecten Smart Governance

Onderstaande projecten lopen (door) in 2025.

Project	Omschrijving
Achterhoek Monitor 2023-2025	Met de Achterhoek Monitor ontsluiten we één keer per jaar alle relevante data voor de Achterhoek op één portaal, duiden we deze data in een uitgebreide jaarpublicatie en organiseren we een congres. Het doel is de Achterhoekmonitor de informatiebron te laten zijn voor iedereen die in de Achterhoek werkt, onderneemt en woont en voor volgers van de ontwikkelingen in de Achterhoek.
Onverwachte Hoek 2.0	De Achterhoek op de kaart zetten als regio waar je carrière kunt maken (én fijn kunt wonen). Een imago verandering van de Achterhoek in de rest van Nederland en mogelijk ook de Duitse grensstreken.
Uitvoeren van Regio Deal Achterhoek	In 2024 is er een nieuwe Regio Deal gesloten. Dit betekent dat veel projecten geïnitieerd en uitgevoerd kunnen worden. Overkoepelend is er regie nodig, onder meer richting Rijk (Rijk- Regio overleg) en op de verantwoording.

Wat mag het kosten?

Kosten en financiering Regio Achterhoek

In dit onderdeel staat een toelichting op de begroting (exploitatiekosten) van Regio Achterhoek.

Begroting op programmaniveau:

Begroting Regio Achterhoek (deel 1) Programma 1: Smart Governance	R 2023	B 2024	B 2025
Lasten (A)	4.151.000	3.362.000	4.342.000
Baten derden (B)	1.331.000	549.000	1.258.000
Subtotaal (B-A)	- 2.820.000	-2.813.000	-3.084.000
Bijdragen gemeenten (C)	1.860.000	1.971.000	2.422.000
Bijdrage Provincie (C)	432.000	450.000	-
Sub-totaal bijdrage gemeenten en Provincie (C)	2.292.000	2.421.000	2.422.000
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	-528.000	-392.000	-662.000
Onttrekkingen reserves	745.000	525.000	813.000
Toevoegingen reserves	-217.000	-133.000	-151.000
Resultaat	0	0	0

De volgende producten vallen onder dit programma:

- Achterhoek Visie 2030 en monitoring
- Lobby en communicatie
- Coördineren van subsidies en projecten
- Advisering algemeen- en dagelijks bestuur, Achterhoek Board, Achterhoek Raad en Thematafels
- Uitgaven en inkomsten investeringsfonds
- Onvoorzien

Een nadere onderverdeling van baten en lasten naar kosten- en opbrengstensoorten is opgenomen op de volgende pagina.

Toelichting

De stijging van de inwonerbijdrage is voor 2025 gebaseerd op de berekeningsmethodiek waarbij de loonsom wordt verhoogd met een loonindex inclusief nacalculatie en de overige exploitatiekosten worden verhoogd met een prijsindex. De absolute stijging bedraagt € 176.000 voor de gemeenten. De Provincie draagt vanaf 2025 niet meer bij in de organisatiekosten. De gemeente Montferland is er vanaf 2024 bij gekomen. Deze bijdrage was nog niet meegenomen in de primaire begroting 2024.

De stijging is als volgt de specificeren:

Autonome loonkosten	166.000
Opleidingskosten	2.000
Autonome prijsindex	8.000
Totaal	176.000

De mutatie in de reserve betreft het investeringsfonds. De onttrekking van € 350.000 betreft de jaarlijks vast te stellen werkbudgetten van Board en Thematafels en een onttrekking van € 463.000 voor projecten waarover besluitvorming is geweest. De toevoeging van € 151.000 betreft de bijdrage van de gemeenten aan het investeringsfonds. Dit wordt jaarlijks bepaald bij de bestemming van het jaarsaldo.

Specificatie van baten en lasten

De baten en de lasten uit de begroting van Regio Achterhoek zijn als volgt nader te specificeren:

Specificatie baten derden	R 2023	B 2024	B 2025
Bijdrage gemeente in investeringsfonds	218.000	133.000	151.000
Diverse opbrengsten	29.000	25.000	175.000
Opbrengsten projecten	694.000	391.000	574.000
Bijdrage uit voorziening wachtgelden	16.000	-	-
Ontvangen rente en doorbelaste kapitaallasten	628.000	15.000	373.000
Interne doorbelasting	740.000	354.000	736.000
Sub-totaal baten begroting	2.325.000	918.000	2.009.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	994.000	369.000	751.000
Totaal baten programma 1 Smart Governance	1.331.000	549.000	1.258.000

Specificatie Lasten	R 2023	B 2024	B 2025
Personeel loonsom	1.891.000	1.998.000	2.442.000
Wachtgelden	16.000	-	-
Overige personele kosten	39.000	71.000	78.000
Inhuur derden	149.000	28.000	30.000
Kantoorkosten (huur, ICT, telefonie, etc.)	183.000	196.000	208.000
Bestuur	14.000	19.000	19.000
Lobby en communicatie / werkbudget	142.000	122.000	122.000
Uitgaven uit investeringsfonds	333.000	350.000	350.000
Uitgaven projecten	1.262.000	565.000	1.037.000
Werkbudget grens	34.000	-	-
Kapitaallasten	-	-	-
Onvoorzien	118.000	8.000	8.000
Transparante btw voorheffing	51.000	50.000	53.000
Rente en afschrijving	5.000	15.000	15.000
Sub-totaal exploitatie	4.237.000	3.422.000	4.362.000
Bij: Interne doorbelasting	740.000	354.000	736.000
Sub-totaal lasten begroting	4.977.000	3.776.000	5.098.000
Af: programma 4 (Bedrijfsvoering en rente)	826.000	414.000	756.000
Totaal lasten programma 1 Smart Governance	4.151.000	3.362.000	4.342.000

Onderverdeling inwonerbijdrage gemeenten/provincie in kostensoorten

In 2025 dragen gemeenten en provincie € 2.422.000 bij in de organisatiekosten van Regio Achterhoek. Dit is als volgt onder te verdelen in kostencategorieën:

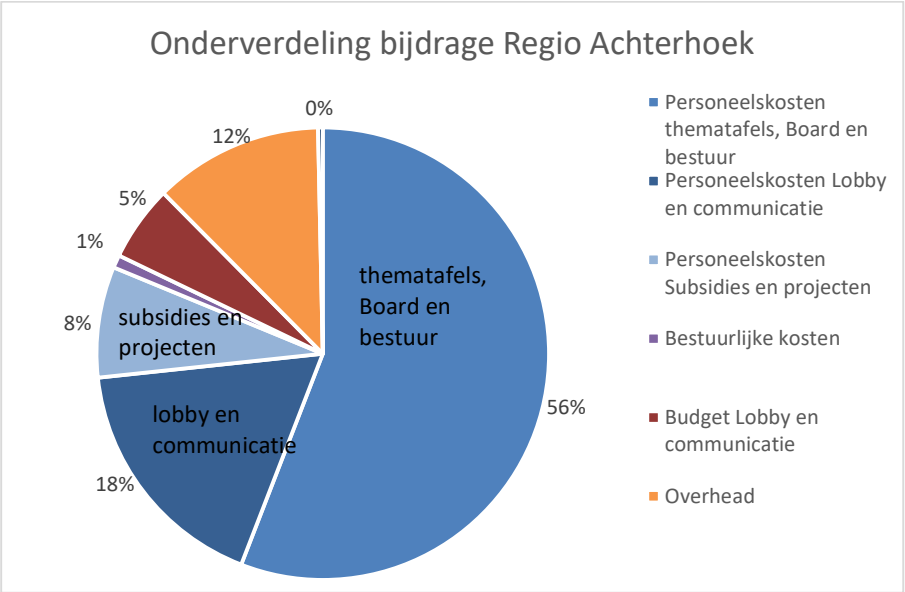

Beleidsindicatoren

Op 1 april 2018 is de Regeling Beleidsindicatoren vastgesteld. De volgende beleidsindicatoren zijn van toepassing. De indicatoren worden berekend op basis van het aantal inwoners over de gehele regio, ofwel 302.506 inwoners.

Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,08 fte
Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,10 fte
Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 1,16 per inwoner
Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	€ 30.000, ofwel 1,2%
Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	7%

Programma 2

Smart Economy

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de Thematafels weergegeven die vallen onder Smart Economy. Dit zijn Smart werken en Innovatie, Onderwijs en Arbeidsmarkt en Mobiliteit en Bereikbaarheid. Per Thematafel wordt weergegeven wat onze ambitie is voor 2030 en welke doelen en streefwaarden daar bij horen. Vervolgens wordt de aanpak voor het begrotingsjaar 2024 beschreven en wordt inzicht gegeven in de (lopende) projecten. Dit is niet uitputtend, gedurende 2023 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

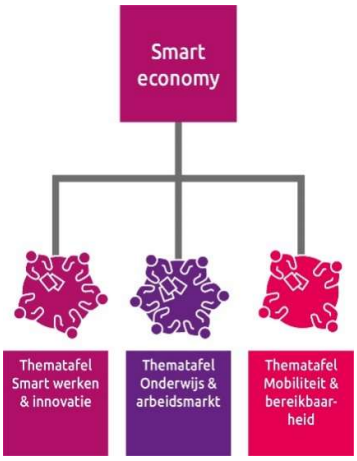

2.1 Smart werken en Innovatie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

We willen met innovatie waarde creëren. Technologische ontwikkelingen vragen om nieuwe organisatie- en verdienmodellen. Om de Achterhoek verder tot bloei te brengen, zijn innovatieve oplossingen en smart toepassingen nodig die in economisch, sociaal en ecologisch opzicht waarde realiseren.
Daarnaast willen we de arbeidsproductiviteit verhogen**,** zodat ondernemingen en organisaties in staat zijn om met minder personeel eenzelfde resultaat te behalen. De Achterhoekse arbeidsmarkt is daarom zeer gebaat bij (sociale) innovatie en smart werken. Een innovatieve ondernemer heeft een sterke uitstraling en daarmee een grotere aantrekkingskracht voor nieuw personeel. Ook willen we innoveren met een maatschappelijke missie. We willen dat versnellen door samen te werken in een open innovatiesysteem van overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen. Om nieuwe medewerkers te binden, willen we bovendien dé stage- en afstudeerregio van Nederland zijn.

Hoe gaan we dat doen?

Het digitaliseren (smart maken) van de maakindustrie en de agrosector heeft de hoogste prioriteit in het verder ontwikkelen van het Achterhoekse open innovatiesysteem. Door slim te werken en slim te innoveren, worden ook dwarsverbanden gelegd met de digitalisering van de zorg, bouw, de recreatieve en de creatieve sector. Dit zal leiden tot nieuwe samenwerkingen en kan bijdragen aan oplossingen van grote maatschappelijke vraagstukken. Met 35 kennisdeel- en businessclusters stimuleren we 'slim innoveren', waarbij we verbinding zoeken met onze buurregio's in Nederland en Duitsland. Door startups te faciliteren en via innovatiecentra technologie te ontsluiten, zorgen we ervoor dat ons bedrijfsleven innovatief kan blijven. Door kennisinstellingen buiten onze regio aan ons netwerk te verbinden ontsluiten wij hun kennis in onze regio.

Te bereiken maatschappelijk effect

Het verhogen van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en de agrosector.

- Waardig werken en economische groei (SDG 8)
- Industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9)
- Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

SDG 8 is het uitgangspunt om onze doelen te bereiken. Met ons open innovatiesysteem en door in te zetten op een inclusieve en duurzame economie, stimuleren we innovatie en sluiten we aan bij SDG 9, 12 en 17.

Doelen Smart werken en Innovatie

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
De Achterhoek ontwikkelt en implementeert de productie van de toekomst door technologische innovatie.	Een jaarlijkse groei van de arbeidsproductiviteit in de maakindustrie en agrosector, gemeten als toegevoegde waarde per medewerker per tijd.
De Achterhoek beschikt over inventief vakmanschap en de werknemers van de toekomst door sociale innovatie.	Er zijn 35 kennisdeel- en businessclusters extra gevormd.
Gezamenlijke innovatie en crossovers tussen sectoren worden bevorderd. Het netwerk buiten onze regio wordt verder ontwikkeld. De Achterhoek is hét open innovatiesysteem van Nederland.	Er zijn 40 start ups en 20 scale ups begeleid in het ecosysteem.
De Achterhoek draagt met haar innovatief vermogen bij aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.	150 unieke bedrijven hebben slim werken en innovatie doorgevoerd. Gemeten door deelname aan projecten.
De Achterhoek is dé stage- en afstudeerregio van Nederland.	40% van de deelnemende studenten aan SmartHub/Innovatiehubs komt van buiten de Achterhoek met 10% internationale achtergrond.

Aanpak voor 2025

Productie van de toekomst door technologische innovatie

De al lopende technologie-projecten zetten we voort na een grondige evaluatie en met de "lessons learned" van 2024. Verder zorgen we ervoor dat er – al naar gelang de kansen en behoeften – nieuwe projecten opstarten. We zetten in op een meer data gedreven Achterhoek. AI is belangrijk en we kunnen er niet omheen dat het dé sleuteltechnologie nu is. Ontwikkeling hierop vraagt veel kennis en kunde en leren van elkaar. Dit gaan we ondersteunen door hier een concreet programma voor vorm te geven. Een data gedreven Achterhoek is hierbij ook weer van groot belang. De beschikbare instrumenten zijn goed op elkaar afgestemd, zodat er een herkenbare ontwikkelroute ontstaat voor Achterhoekse ondernemers.

Werknemers van de toekomst door sociale innovatie en bijdrage aan maatschappelijk uitdagingen

Er zijn afgelopen jaar verschillende projecten ontwikkeld die een bijdrage leveren aan het scholen van medewerkers om te kunnen groeien met innovatieve ontwikkelingen. Voor 2025 wordt opnieuw gekeken waar en waaraan we een bijdrage kunnen leveren om de sociale innovatie te stimuleren, ondersteunen en kunnen aanjagen. Dit is ook een onderdeel van de Regio Deal. Bedrijven worden ondersteund om door (sociale) innovatie te komen tot nieuwe businessmodellen en nieuw werkgeverschap. Om sociale innovatie te bereiken zijn verschillende elementen en factoren van belang. Enkele belangrijke aspecten zijn cultuur van openheid en samenwerking (transparantie) ruimte voor experimenteren en fouten maken mag. Technologie kan een belangrijke rol spelen bij sociale innovatie door faciliteren van samenwerking, communicatie en kennisdeling. Door deze elementen te integreren en benadrukken kunnen organisaties sociale innovatie bevorderen en vernieuwde oplossingen creëren voor maatschappelijke uitdagingen.

Open innovatiesysteem en crossovers tussen sectoren

Het open innovatiesysteem staat en de verbinders in dat systeem (innovatiemakelaars, regisseurs, innovatiecentra, ondernemerskringen) ontsluiten kennis, middelen en netwerk voor Achterhoekse ondernemers. Het open innovatiesysteeem wordt expliciet gebruikt om het brede mkb te bereiken, door middel van (extra passend) loopvermogen en het versterken van (deelname aan) de ondernemerskringen. Kennis- en businessclusters worden opgezet en door ontwikkeld, in verbinding met andere regio's. In cross-overs met Onderwijs & Arbeidsmarkt werken we aan arbeidsmarktpositionering en daarmee een betere balans op de arbeidsmarkt. Met Vastgoed & Wonen aan innovaties in de bouw en met Circulaire Economie & Energietransitie werken we verder samen aan verduurzaming van bedrijventerreinen, slim energiemanagement en andere oplossingen voor congestie op het energienet.

Dé stage en afstudeerregio

Stichting SmartHub 2.0 draait als sterk merk voor economische ontwikkeling en innovatie in de Achterhoek. Onderdeel daarvan (naast Incubator Industry voor startups en Development voor ontwikkeling van Achterhoekse werknemers) is Young Talent dat jonge mensen (scholieren en studenten) enthousiasmeert voor techniek en kennis laat maken met de Achterhoekse bedrijven. Young Talent adviseert en coacht bedrijven actief hoe zij nog beter verbinding kunnen maken met jong talent. Daarbij trekken de SmartHub-initiatieven nauw met elkaar op en ook met onderwijsinstellingen in en buiten onze regio. Naast de bestaande SmartHub-initiatieven wordt ook intensief samengewerkt met andere Achterhoekse initiatieven die eenzelfde doelstelling hebben; de economische ontwikkeling in de Achterhoek stimuleren, zoals Onverwachte Hoek, de Innovatiehubs, Opijver, de Netwerkplaats en de Talententuin.

Projecten Smart werken en Innovatie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling door verschillende partners. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
iShare	Het verbinden en versterken van innovatieve softwarebedrijven, middels een tweetal sub-initiatieven: • Een digitaal platform 'iSHARE waarop de leden personeel en projecten slim kunnen delen tegen kostprijs. • Het oprichten van een 'R&D Fieldlab.

3D metaalpoeder zeven	Het veiliger, duurzamer en efficiënter zeven van restmetaalpoeder (metaalpoeder wat overblijft na het 3D metaalprinten) en de kennis en kunde hieromtrent beschikbaar maken voor een breder publiek van bedrijven en onderwijs (studenten/cursisten/medewerkers van bedrijven).
Uitbouwen ecosysteem Achterhoek 2022-2024	Het versterken en verbreden van het ecosysteem in de Achterhoek; het Open Innovatiesysteem. Hierdoor worden ondernemers beter in staat gesteld om te innoveren en is de Achterhoek beter in staat om innovatie via een strategische weg te ontsluiten.
Leergang Toekomstgericht Retailmanagement en Leiderschap (2e tranche)	Het project draagt bij aan het behouden/creëren van innovatieve duurzame ondernemingen, vitale binnensteden en (nieuwe) werkgelegenheid door te investeren in kennisontwikkeling en sociale innovatie bij (Retail) ondernemers en/of hun medewerkers en- (Retail) ondernemers en/of hun medewerkers te stimuleren en voor te bereiden op Leven Lang Ontwikkelen.
Additive manufacturing	Aanleiding voor het project is het opzetten van een opleidingen voor operator 3D metaalprinten, alsmede het kennismaken met en uitbreiden van de kennis van 3D metaalprinten. Een productietechniek die gevraagd wordt vanuit de regio, maar die vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs niet vereist is. Het project met een looptijd van drie jaar kent een viertal doelen: 1.Experimenteren - kennis op doen 2.Kennis delen onder bedrijven - ervaringen delen 3.Leerlijn in het onderwijs - huidige studenten + zittend personeel (LLO) 4.Aansluiting zoeken bij / samenwerken met 3D metaalprintproject in Bocholt Hierbij werken de bedrijven onderling samen om kennis te vergaren en te delen m.b.t. 3D metaalprinten.
Start up in residence	Gezamenlijke inkoop vanuit de Achterhoekse overheid waarbij innovatie inkoopvragen neer worden gelegd bij startups in de regio. Hierdoor worden lokale startups geholpen de volgende stap te maken.
SHII 2.0	SHII heeft in de afgelopen drie jaar een werkend model opgezet als aanjager van startups, helemaal passend bij en gebruik makend van het Achterhoekse ecosysteem. Het project SHII 2.0 maakt een slag in de professionalisering van de begeleiding van startende ondernemers in de maakindustrie. SHII wordt daarmee als organisatie toekomstbestendig en de noodzakelijke startup cultuur in de Achterhoek blijft verankerd.
Skills Academy Achterhoek-Liemers	Dit project betreft de overbrugging van het project Incubator De Steck naar een Skills Academy Achterhoek-Liemers. Doel van dit project is om de Achterhoek innovatiever en duurzamer te maken door studenten, ondernemers en medewerkers te laten ontmoeten, onderwijzen en ondernemen.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Doorontwikkeling GROS	Het project GROS (waarin grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie, arbeidsmarkt en onderwijs wordt aangejaagd) is afgerond. De *lessons learned* worden gebruikt om te komen tot een herijking voor de toekomst. Hierin zal i.i.g. de rol van het Internationale Netwerkbureau worden meegenomen.
SmartHub 2.0	Op dit moment loopt het traject waarin nauwere samenwerking wordt georganiseerd van de drie SmartHub-initiatieven. Daarbij is het doel enerzijds dat de initiatieven vanuit de stichting ontzorgd worden en hun *core business* met nog meer kracht kunnen ontwikkelen. Anderzijds is ook het doel om het merk SmartHub nog sterker en eenduidiger neer te zetten. Dit traject wordt allereerst vanuit reeds bestaande middelen bekostigd. Maar mocht dit nodig zijn, dan zal SmartHub 2.0 met een nieuwe aanvraag komen.

Strategisch loopvermogen	Om het brede mkb in de Achterhoek te ondersteunen om (meer) toekomstbestendig te worden, moeten zij eerst bereikt worden. Het extra loopvermogen kan ervoor zorgen dat het brede mkb bereikt wordt en deel gaat nemen aan de communities. De actie om te komen tot communities wordt vanuit het actieplan mkb dienstverlening gefinancierd, Binnen deze communities/leerkringen gaan de bedrijven aan de slag met de maatschappelijke ontwikkelingen (bv. Digitalisering).
Verbetering vestigingsklimaat	Het verbeteren van het vestigingsklimaat moet er toe leiden dat bedrijven zich in de Achterhoek kunnen blijven vestigen, wat onder meer bijdraagt aan een duurzame en wendbare economie in de Achterhoek. De verbinding wordt nadrukkelijk gelegd met wonen en mobiliteit, omdat deze aspecten ook van invloed zijn op de keuze van potentiële medewerkers om bij Achterhoekse werkgevers te gaan werken.
Data gedreven werken	Er wordt, in samenwerking met andere thematafels, gewerkt aan een meer data gedreven Achterhoek, Hiermee kunnen de data beter benut worden voor maatschappelijke vraagstukken en daarmee voor het bereiken van de welvaartsdoelen.
Brede aanpak op sleuteltechnologieën zoals AI	Gedacht wordt aan een brede voucheraanpak voor sleuteltechnologieën, waaronder Artificial Intelligence, voor bedrijven uit de nieuwe doelgroepen; Binnen leerkringen gaan bedrijven aan de slag gaan met AI. Bedrijven werken hierdoor aan het behoud van hun concurrentiekracht en toekomstbestendigheid.
Doorontwikkeling De Steck	Incubator de StecK/ Skills Academy Achterhoek-Liemers heeft de eerste subsidieperiode afgerond. Op basis van de *lessons learned* wordt gekeken of er een verlenging nodig is.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.145.139	159.095	1.135.408	3.439.842

2.2 Onderwijs en Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

We willen de tekorten op de arbeidsmarkt aanpakken. Volgens de prognoses kampt de Achterhoek met een jaarlijks tekort van 1.500 - 2.000 arbeidskrachten. De Arbeidskracht Analyse Achterhoek laat zien het hierbij vooral gaat om het hogere mbo-niveau en het hbo. Daarnaast is er behoefte aan ongeschoolde arbeidskrachten. De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen. Tegelijkertijd zien we dat er nog altijd kandidaten zijn die lastig werk kunnen krijgen of behouden. We hebben in de Achterhoek te maken met ongeveer 14.000 mensen die we tot het 'ongekend talent' mogen rekenen. Dit zijn werklozen, semi-werklozen en mensen die (ongewenst) in deeltijd werken.
Het tekort kunnen we niet alleen opvangen met mensen uit de eigen regio. De aandacht gaat uit naar het aantrekken, binden en boeien van nieuwe en huidige arbeidskrachten. We positioneren onszelf als een sterke, innovatieve regio om te werken en te ontwikkelen.

We werken aan kansengelijkheid en een inclusieve arbeidsmarkt. In de Achterhoek kan iedereen die wil werken, waardig en passend werk doen. Bij het verkleinen van de mismatch kiezen we de komende jaren expliciet voor de sectoren Techniek, Zorg en Onderwijs. Het moet eenvoudiger worden om te kunnen om-, her-, en bijscholen binnen en tussen deze sectoren. We willen dat er, wat betreft de dienstverlening op het vlak van loopbaanvraagstukken gewerkt wordt vanuit een ontschotte dienstverlening. De vraag staat centraal, niet het systeem.

Hoe gaan we dat doen?

We werken langs vier speerpunten:
Positionering arbeidsmarkt Achterhoek; De Achterhoek als aantrekkelijke arbeidsmarkt positioneren binnen en buiten onze regio, nationaal en wellicht internationaal, om zo nieuwe werknemers aan te trekken, te boeien en te binden.
Leven Lang Ontwikkelen; We stimuleren, faciliteren en ondersteunen een Leven Lang Ontwikkelen en Duurzame Inzetbaarheid van medewerkers.
Regulier opleiden; We zorgen dat het regulier onderwijs nog beter aansluit bij de vervolgopleidingen en de vraag vanuit de arbeidsmarkt. We vragen aandacht voor techniek, zorg en onderwijs in activiteiten binnen het curriculum.
Inclusieve Arbeidsmarkt; We maken ons sterk voor iedereen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van een plek op de arbeidsmarkt. Door een gezonde leefstijl te stimuleren en met technologische hulpmiddelen kan de arbeidsparticipatie en -productiviteit groter worden, kunnen meer mensen aan het werk en verwachten we dat het ziekteverzuim afneemt.

Te bereiken maatschappelijk effect

Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt meer in evenwicht brengen.

- Kwaliteit onderwijs (SDG 4)
- Eerlijk werk en economische kansen (SDG 8)
- Ongelijkheid verminderen (SDG 10)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

SDG's 4 en 10 zijn leidend. Samen met SDG's 8 en 17 helpt dit ons om in te spelen op het arbeidsmarkt-vraagstuk en het terugdringen van armoede.

Doelen Onderwijs en Arbeidsmarkt

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
De tekorten op de arbeidsmarkt zijn teruggedrongen.	In 2030 is het tekort aan vraag naar arbeidskrachten in de krapte sectoren teruggedrongen hiervoor ontwikkelen we ten minste 4 projecten. De uitgaande arbeidspendel is met 10 % afgenomen.
Talenten van de beroepsbevolking zijn benut door betere aansluiting vervolgopleidingen op de vraag vanuit de arbeidsmarkt en door het verhogen van de flexibiliteit door een Leven Lang Ontwikkelen.	(Door)ontwikkeling van tenminste 4 activiteiten waarbij leerlingen t/m 14 jaar in aanraking komen met techniek/technologie en zorg. Ontwikkeling 2 projecten ter bevordering van hybride docentschap binnen de krapte. Er functioneert een netwerk van vrouwen in techniek. Om- , her- en bijscholing van 2000 mensen naar of binnen kansrijke beroepen.
Een inclusieve arbeidsmarkt waarbij oog is voor de gehele beroepsbevolking en kansengelijkheid is toegenomen.	De arbeidsparticipatie is toegenomen naar 75%.
Grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking is toegenomen gericht op het oplossen van het tekort aan juist gekwalificeerd arbeidskrachten.	20% van het tekort aan arbeidskrachten wordt van buiten de regio aangetrokken.

Aanpak voor 2025

Vanuit alle speerpunten wordt gewerkt aan het realiseren van de doelen, aanpak en resultaten in de nieuwe Regio Deal, Hoger springen, Krachtiger landen. Met name voor de programmalijn Toekomstbestendige arbeidsmarkt. Een aantal projecten krijgen al concreet vorm, anderen zijn in de verkennende fase.

Arbeidsmarktpositionering

De werkgroep arbeidsmarktpositionering bouwt voort op de analyse van de werkende principes rondom projecten. Deze zijn medio 2024 in kaart gebracht en hebben geleid tot een routekaart. Een punt van aandacht is de veelheid en bekendheid van mooie initiatieven die er in de regio zijn. We zetten ons in om deze beter met elkaar te verbinden en samen te laten werken om ze zo regionaal beter over het voetlicht te krijgen. Daarnaast verkennen we waar nog aanvullingen op het palet nodig zijn waarmee we ons kunnen profileren om te komen tot een optimale positionering. Wij werken binnen deze werkgroep zeer nauw samen met de Thematafel SW&I, en betrekken de tafels W&V en M&B bij de ontwikkelingen.

Leven Lang Ontwikkelen

We bouwen verder aan het bestendigen van een leercultuur zowel bij werknemers, organisaties en bedrijven als bij de beroepsbevolking en het te bereiken onbenut arbeidspotentieel. Hierbij werken we regionaal en bovenregionaal samen. Eind 2024 levert de kwartiermaker regionale samenwerking loopbaanontwikkeling zijn bevindingen op om te komen tot een ontschot aanbod op het gebied van loopbaanontwikkeling. Deze worden in 2025 geïmplementeerd, passend bij en in lijn met de Regionale Werkcentra vanuit de Rijksoverheid. Bovenregionaal is er binnen de voortzetting van het Gelrepact aandacht voor het bevorderen van LLO en de bestrijding van arbeidsmarktkrapte. De lobby richting Den Haag om te komen tot borging en landelijk beleid voor de regionale opleidingsfondsen blijft op de agenda. We trekken met diverse regio’s hier samen in op. Vanuit Opijver loopt een pilot rondom het dempen van de inkomensval van werk naar werk in combinatie met een opleiding. Het Grensland College maakt projectmatig een doorontwikkeling om te komen tot borging in de regio.

Regulier Opleiden

We bouwen verder aan het betrekken van bedrijven en organisaties binnen het onderwijs. Dit heeft betrekking op het vormgeven van praktijk realistische vraagstukken in het onderwijs, maar ook op de ontwikkelingen binnen het domein van LOB (Loopbaanoriëntatie en begeleiding). We willen dat alle leerlingen in de Achterhoek op enigerlei wijze in contact komen met de lokale arbeidsmarkt zodat zij na het verlaten van de opleiding weten welke mooie kansen onze arbeidsmarkt te bieden heeft. Om dit te bereiken werken we binnen de Regio Deal een 4-jarig programma uit voor leerlingen en studenten t.b.v. kiezen, leren en werken in de kansrijke sectoren van de Achterhoek. Hierbij zoeken we onder meer verbinding met de ontwikkelingen binnen het Groene en Digitale Banenplan van de Rijksoverheid en de plannen vanuit de Onderwijsregio Achterhoek-Veluwe Zoom.

Inclusieve Arbeidsmarkt

De uitvoeringsagenda inclusieve arbeidsmarkt wordt doorontwikkeld langs, de hoofdlijnen:
1. In beeld brengen van het onbenut arbeidspotentieel
2. Aandacht voor jongeren, zij hebben een betekenisvolle bezigheid
3. Vergroten van digitale vaardigheden van inwoners
4. Bestrijden laaggeletterdheid

De ervaringen opgedaan uit voorgaande projecten als ZEG Achterhoek (bereik jongeren) worden gebruikt bij het bereiken van de doelgroep onbenut arbeidspotentieel. Daarnaast gaan we aan de slag met de ontwikkelingen vanuit uit Rijk rondom een toekomstbestendige arbeidsmarkt infrastructuur. Er draait een pilot rondom inclusieve technologie op de werkvloer en het borgen van deze ervaringen binnen een toekomstig kenniscentrum. Er is een aanzet gemaakt om samen met, met name het ministerie van SZW, twee experimenten vorm te geven voor het in kaart brengen van door werkgevers ervaren belemmeringen en te komen tot creatieve oplossingen.

Grensoverschrijdende en bovenregionale samenwerking

We bouwen door op de ingestoken weg binnen het Gelrepact, hierbij komt in 2025 ook een nauwer samenwerking tussen de HC agenda's van de verschillende regio's tot stand. De grensoverschrijdende samenwerking heeft de aandacht. Op projectniveau werken we hieraan vanuit de Euregionale Doorlopende Leerlijn, daarnaast bouwen we verder aan het bestendigen van het netwerk met onze Duitse partners. Hierbij speelt het internationaal Netwerkbureau een belangrijke rol.

Projecten Onderwijs en Arbeidsmarkt

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Kleurrijke zorgverleners	Mensen met een migratieachtergrond worden klaargestoomd voor een baan in de zorg. het project levert een bijdrage aan het arbeidsmarktprobleem in de zorg en het inrichten van het zorglandschap voor zorgvragers vanuit diezelfde groepen.
Grensland College	Realisatie euregionale AD School om meer mensen te behouden voor de regio én nieuwe werknemers voor de regio te werven. Het Grensland wil MBO 4 studenten behouden die door willen studeren en nu voor een aantal opleidingen in de regio kunnen blijven. Daarna wil men nieuwe werknemers uit het buitenland werven die door het aansprekende onderwijsconcept, samenwerking met het bedrijfsleven en passende opleidingen naar onze regio komen. Ook wil het Grensland College meer aanbod organiseren voor mensen uit de regio die zich verder willen ontwikkelen. https://www.grenslandcollege.nl/
SmartHub Young Talent	Het behouden en aantrekken van jong talent in de leeftijd 17-25 jaar. Door bedrijven te ondersteunen bij het optimaal inrichten van hun bedrijf voor jong talent en het jonge talent op zoveel mogelijk manieren kennis te laten maken met de mogelijkheden die de Achterhoek biedt bieden we vanuit SmartHub Young Talent jongeren een fijne start (zachte landing) van een lange carrière in de Achterhoek. Deze carrière kenmerkt zich, mede door de projecten en activiteiten binnen het nieuwe overkoepelende SmartHub, door een leven lang ontwikkelen. Concreet spelen we met het nieuwe SmartHub YT meer in op de behoeftes van organisaties, jongeren en betrekken we daar waar mogelijk direct het onderwijs erbij. Dit project raakt ook de thematafel Smart Werken.
Achterhoeks Talentenfonds Opijver 2024-2026	Vouchers worden beschikbaar gesteld om mensen te laten scholen ten behoeve van het behoud van de arbeidsmarkt. De intersectorale mobiliteit wordt gestimuleerd.
SPT (servicepunttechniek)	Overbruggingsmiddelen voor het initiatief SPT om later gekoppeld te kunnen worden met het initiatief regionale loopbaansamenwerking.
Euregionale Doorlopende Leerlijn (EDL) - Scholenmakelaar	INTERREG VI project van gemeente Enschede, Duitse partners en 8RHK Ambassadeurs. Het project draagt bij aan de grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van het verbeteren van de doeltreffendheid en inclusiviteit van de arbeidsmarkten en de toegang tot hoogwaardige werkgelegenheid door de ontwikkeling van sociale innovatie infrastructuur.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Opijver	Dit betreft een aanvulling op het lopende project Achterhoeks Fonds voor Talentontwikkeling: - extra scholingsvouchers voor de periode tot 1 mei 2027. - betere benutting van voorliggende voorzieningen. - ontwikkeling scholingsarrangementen kansrijke beroepen. - aanpak mismatch (i.s.m. werkgevers, O&O-fondsen, opleiders, WSP, Leerwerkloket en Gelders Vakmanschap). - verhoging kwalificatieniveau beroepsbevolking. - bijdragen aan totstandkoming gewenste leercultuur (actieplan LLO). - Focusgroepen <MBO 3 en AD.
Opijver Inkomensval	Pilot project, 60-90 kandidaten worden van werkloosheid naar werk begeleid. Daarbij wordt ingezet op het dempen van de inkomensval die zij ervaren bij deze te maken stap. Eenzelfde pilot (van werk naar werk) wordt rechtstreeks met het Rijk vormgegeven.

Uitrol aanpak servicepunt regionale samenwerking Loopbaanontwikkeling	Naar aanleiding van het plan van aanpak dat medio mei door de kwartiermaker opgeleverd wordt zal dit ingevuld worden en gekeken worden hoe we deze aanpak gaan financieren.
Femme Tech	Project ten behoeve van het bevorderen van kiezen, leren en werken in de Techniek, specifiek gericht op meisjes en startende vrouwen in de technische sector.
Doorontwikkeling Tech Tok o.a. richting Zorg Tok	Tech Tok is een tool die ingezet wordt op scholen ter bevordering van een realistisch beroepsbeeld bij leerlingen en ter bevordering van het onderbouwd kunnen kiezen voor een opleidingsprofiel richting de kansrijke sectoren. Het succes van Tech Tok wordt door ontwikkeld voor de sector Zorg.
Aanpak Onbenut Arbeidspotentieel	Vanuit het plan van aanpak dat de kwartiermaker oplevert zal er een projectaanvraag opgesteld worden.
Grensland College	Bestendiging ingezette weg Grensland College t.b.v. van een duurzame toekomst.
Inclusieve Technologie	Project in ontwikkeling t.b.v. inzet van inclusieve technologie op de werkvloer.
Digivaardige Achterhoekers	Door een gezamenlijke aanpak vanuit de thematafels Onderwijs & Arbeidsmarkt en De Gezondste Regio hebben de inwoners de mogelijkheid om zowel via fysieke en online interventies hun digivaardigheid te vergroten. Dit project betreft het opnieuw opbouwen fase 2 en 3 met heldere en bestuurbare KPI's naar aanleiding van het beëindigen van huidige project Digivaardige Achterhoekers na fase 1.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	9.933.011	3.989.791	1.557.780	15.480.582

2.3 Mobiliteit en Bereikbaarheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

Een goede bereikbaarheid voor de Achterhoek, omdat dit een essentiële voorwaarde is om een aantrekkelijke (werk)regio te zijn voor werknemers, studenten, inwoners en toeristen. Maar ook om economisch te kunnen groeien en voor de leefbaarheid. Verder willen we goede (OV) verbindingen met Duitsland en duurzaam vervoer.

Hoe gaan we dat doen?

We werken vanuit de drie hoofdthema's in de Mobiliteitsvisie 2030:
Betrouwbaar vervoer; We zetten in op een goed doorstromend hoofdwegennet, het versnellen van OV-connecties en (inter)regionale fietsverbindingen. Belangrijk daarbij zijn de doorontwikkeling van de N18, maatregelen om een vlotte aansluiting van de A12 op de A18 te bevorderen, investeren in de ruggengraat van het openbaar vervoer in de Achterhoek en het opheffen van de belemmeringen voor reizigers tussen Nederland en Duitsland.
Duurzaam vervoer; We investeren in energieneutraal mobiliteitsgedrag, een dekkend netwerk van laadmogelijkeden voor duurzame energie, een veilig en fijnmazig fietsnetwerk en we stimuleren gedragsverandering naar thuis-/hybride werken in samenwerking met de 3O's en op interregionaal niveau.
Slim vervoer; Onze inzet is betaalbare en slimme vervoersvoorzieningen. We willen vooroplopen in slimme en sociale mobiliteit en onze rurale MaaS-aanpak verder ontwikkelen en uitrollen. Dit doen we door middel van een bottom-up aanpak en in 3O-verband. Het platform GAON/ADC is hierin de drijvende factor. Ook zetten we ons in voor slimme oplossingen die het goederenvervoer efficiënter en duurzamer maken. Zo werken we aan een sluitend netwerk voor Langere en Zwaardere Vrachtautocombinaties (LZV's), waarmee we de efficiëntie en de duurzaamheid van het goederenvervoer verhogen.

Te bereiken maatschappelijk effect

Een duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk vervoer voor iedereen.

- Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)
- Industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

Doelen Mobiliteit en Bereikbaarheid

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
De CO2 uitstoot van het verkeer en vervoer is verminderd.	Een daling van 60% van de CO2-uitstoot (t.o.v. 1990) veroorzaakt door verkeer en vervoer in de Achterhoek. Een groei van het aantal laadpalen en toewerken naar een dekkend netwerk conform de prognoses van ElaadNL. Een groei van het aantal duurzame modaliteiten in de Achterhoek.
De infrastructuur is robuust en toegankelijk waardoor de bereikbaarheid van en in de Achterhoek is toegenomen.	Een verlaging van de gemiddelde filedruk / doorstroming van de A12, A18 en N18. Een hogere klanttevredenheid van het openbaar vervoer in de Achterhoek.

Door de inzet van digitalisering en deelcultuur zijn er slimme vervoersvoorzieningen.	Een groei van het aantal duurzame deelmodaliteiten en het toewerken naar een dekkend netwerk. Een groei van het aantal (actieve) gebruikers deelvervoer en gebruikers van de GAON-app.

Aanpak voor 2025

Betrouwbaar vervoer

We willen de N18 door ontwikkelen tot een regionale doorstroomweg, met een goede ontsluiting van en naar (economische) kerngebieden binnen en buiten de regio. De nieuwe stip op de horizon voor de N18 is een weg met 2x2 rijstroken, 80 km/u en zoveel mogelijk ongelijkvloerse kruisingen. Doel is een veilige, goed doorstromende en toekomstbestendige N18. Behoud van de cohesie in de N18-corridor is van groot belang. Wij werken gefaseerd naar het eindbeeld toe en proberen dit te realiseren door middel van een gebiedsgerichte aanpak N18. In 2025 zullen we ons inzetten op het nader uitwerken van enkele geprioriteerde bouwstenen en hiervoor lobbyen bij Rijk en provincie.

We blijven inzetten op het agenderen/programmeren van een doorkoppeling van de treinverbinding Arnhem-Winterswijk. Dit betreft een lobby richting Rijk en provincie Gelderland om de realisatie van deze ontbrekende schakel op de politieke agenda te houden en hoger op de lijsten te krijgen. Dit doen we zoveel mogelijk samen met de regio Stedendriehoek.

We werken stapsgewijs toe naar het door ons gewenste regionale hoofdfietsnetwerk. Dit doen we door nieuwe potentieel kansrijke snelfietsroutes te verkennen en te onderzoeken. Daarnaast willen we reeds verkende fietsverbindingen en bijbehorende knelpunten omzetten tot concrete bouwstenen en plannen, om gefaseerd te agenderen en ook te realiseren. Enkele reeds verkende fietsverbindingen zijn: Doetinchem - Groenlo (via Varsseveld en Lichtenvoorde), Doetinchem – Emmerich – Zevenaar, Gendringen – Doetinchem – Doesburg – Dieren en Lichtenvoorde – Aalten – Bocholt.

De Achterhoek innoveert als een van de eerste regio’s met publieke mobiliteit. Dit doen we bottom-up en met een coöperatief gedachtegoed. We willen naar een effectievere en efficiëntere inrichting van het OV en alle overige vormen van vervoer. We onderzoeken daarom een goede werkwijze om het OV met doelgroepenvervoer, OV-vangnet en overige deelmodaliteiten en vormen van vervoer te integreren. Dit doen we samen met het Rijk en de provincie.

We zetten in om ons gezamenlijke Plan van Aanpak uit te voeren en stapsgewijs naar deze nieuwe inrichting van Publieke Mobiliteit toe te werken. Het is van belang om met het Rijk, provincie en de regio tot een governancestructuur te komen waarin vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid gewerkt wordt aan het borgen van publieke mobiliteit. Ook zal hiervoor een gezamenlijke mobiliteitscentrale voor moeten worden op- en ingericht.

Een belangrijk onderdeel van de publieke mobiliteit zijn de mobiliteitshubs. We gaan dit jaar daarom aan de slag met het concreter uitwerken van mobiliteitshubs en bijbehorende planvorming. Het is de bedoeling dat deze hubs de reizigers betere over- en opstapmogelijkheden en een groter, gevarieerder aanbod van duurzame en slimme vervoersmogelijkheden gaan bieden dan de huidige haltes en stations. Het moet een herkenbare plek worden waar allerlei vervoer – bus, (deel)auto, (deel)fiets, Haltetaxi – bij elkaar komt en waar faciliteiten zoals elektronische weergave van de dienstregeling, horeca, laadfaciliteiten en pakketkluizen te vinden zijn. Potentiële locaties zijn: treinstation Varsseveld en busstation Groenlo (met het oog op realisatie van de Bus Rapid Transit (BRT/snelle bus)-verbinding Varsseveld – Groenlo – Enschede in de nieuwe concessie), het nieuwe Slingeland Ziekenhuis, station Doetinchem en diverse andere kleinere locaties op strategische plaatsen. Herkenbaarheid van de hubs is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

In 2027 wordt de RegioExpres als uurdienst gerealiseerd. Ons streven is om hier een halfuur dienst van te maken. Hiervoor zijn diverse maatregelen op het fysieke spoor tussen Doetinchem-Arnhem nodig. Wij willen deze maatregelen met de betrokken partners nader bespreken en een eventueel lobbyplan voor realisatie van een halfuur dienst vormgeven.

Duurzaam vervoer

De uitrol van de laadinfrastructuur voor (vracht)auto's en (deel)fietsen wordt gecontinueerd. De regionale laadvisie is in 2024 vernieuwd en vormt in 2025 nieuwe basis voor verdere uitrol. De focus wordt onder andere gelegd op het creatief oplossen van netcongestie, aansturing en monitoring van de publieke en semipublieke laadinfrastructuur en de samenwerking met bedrijven(terreinen). De logistieke laadinfrabehoefte is (deels) inzichtelijk gemaakt. Gezamenlijk wordt gezocht naar oplossingen om de energietransitie met elkaar te bewerkstelligen. Hiervoor wordt ook in 2025 de logistiek makelaar ingezet.

Slim vervoer

De werkgeversaanpak betreft een gedragsaanpak van de lange adem. De mobiliteitsmakelaars zetten zich in om duurzaam en gezond woon-werk reisgedrag te stimuleren. Doel blijft om bewustwording te creëren voor: thuiswerken en ritdelen, maar ook het stimuleren van het gebruik van alternatieven voor de eigen auto zoals de elektrische deelauto's, publieke mobiliteit, ritdelen en het gebruik van de fiets. Dit met als doel om de CO2-uitstoot te verminderen en gedragsverandering teweeg te brengen naar een duurzame, gezondere verplaatsings- en vervoerswijzekeuze. Daarnaast moet als 'outcome' uit de aanpak van de mobiliteitsmakelaars een dynamisch overzicht van de vervoerbewegingen komen, een vergroting van het doelbereik en deelnemers. Ook worden diverse stimuleringscampagnes opgezet.

De Achterhoek Deelvervoer Coöperatie en ZOOV werken verder aan het project invulling Taken ADC door ZOOV. Binnen deze samenwerking worden diverse subprojecten uitgevoerd om de fijnmazige bereikbaarheid in de regio te verbeteren. Denk hierbij aan het uitrollen van deelvervoer (elektrische en gewone deelfietsen, deelscooters, deelauto's etc.), het integreren van HaltetaxiRRReis en ZOOV en het verder ontwikkelen van ons dataplatform, een van de projecten binnen de Regio Deal. De basis is gelegd. Medio 2025 is het de bedoeling de eerste stappen te zetten naar een regionaal dataplatform waarin relevante verkeers- en mobiliteitsdata wordt ontsloten en gekoppeld met andere informatie.

De Gaon-app wordt verder uitgebreid door HaltetaxiRRReis hierin te verwerken. Daardoor wordt het voor inwoners en bezoekers van de Achterhoek nog gemakkelijker om naast deelmodaliteiten ((elektrische) deelfietsen, deelauto's), een ZOOV-reis of ritdelen nog andere vormen van vervoer te boeken en te betalen. Het is ook de bedoeling om diverse communicatie- en marketingcampagnes uit te voeren. Er zullen dus meerdere acties worden ondernomen om de GAON-app onder de aandacht te brengen en om gebruikers aan de app te binden.

Vanuit de A12 Alliantie blijven we inzetten om op de A18-A12 corridor duurzaam reisgedrag te stimuleren. Hiermee zorgen we samen voor een betere doorstroming van het verkeer en houden we de regio's leefbaar en bereikbaar. Dit doen we concreet door overzicht te creëren, knelpunten te definiëren, het aanjagen van en creëren van oplossingen.

Projecten Mobiliteit en Bereikbaarheid

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projecten	Korte omschrijving
Werkgeversaanpak Mobiliteitsmakelaar 2020 -2023	Het op peil houden en verbeteren van de bereikbaarheid van Achterhoekse bedrijven en maatschappelijke voorzieningen binnen en buiten de Achterhoek, verdient blijvende aandacht. Ambitie is bovendien om dit verkeer op een zo duurzaam mogelijke wijze plaats te laten vinden.

	Met behulp van een mobiliteitsmakelaar werkgevers en werknemers gericht informeren en actief stimuleren om duurzame mobiliteitskeuzes te maken. Het doel van de werkgeversaanpak is om de CO2-uitstoot van het woon-werkverkeer, alsook de bereikbaarheid op de belangrijkste corridors zoals de A18-N18 te verbeteren.
Elektrische Deelvoertuigen Coöperatie Groenkracht Groenlo	De OV-verbindingen in de kleine kernen binnen de regio Achterhoek zijn vaak ontoereikend. Inwoners zijn afhankelijk van eigen vervoer. Als men het kan betalen hebben huishoudens vaak 1 of 2 niet-duurzame auto's ter beschikking. Deze auto's staan het merendeel van de tijd stil en nemen onnodig veel plaats in de publieke ruimte in. Daarbij is een eigen auto voor veel mensen een enorme kostenpost, terwijl men de auto maar sporadisch gebruikt. Er wordt ingezet op 3 actieve duurzame deelauto’s in de kern van Groenlo.
Elektrische Deelvoertuigen Coöperatie Zonnig Zieuwent	De OV-verbindingen in de kleine kernen binnen de regio Achterhoek zijn vaak ontoereikend. Inwoners zijn afhankelijk van eigen vervoer. Als men het kan betalen hebben huishoudens vaak 1 of 2 niet-duurzame auto's ter beschikking. Deze auto's staan het merendeel van de tijd stil en nemen onnodig veel plaats in de publieke ruimte in. Daarbij is een eigen auto voor veel mensen een enorme kostenpost, terwijl men de auto maar sporadisch gebruikt. Er wordt ingezet op 1 actieve duurzame deelauto in de kern van Zieuwent.
Invulling taken ADC door ZOOV 2022-2024	Het uitvoeren van taken voor de Achterhoek Deelvervoer Coöperatie (in oprichting) door ZOOV voor de periode tot en met 31 december 2024.
Procesbegeleiding Achterhoekse MaaS Aanpak 2023-2025	De Achterhoekse Rurale MaaS-aanpak verder uitbreiden en nog beter laten landen in de gehele Achterhoek, o.a.: door het vormgeven van het ADC, verder uitbreiden van modaliteiten en community-building, uitbreiden met aangrenzende initiatieven en regios en koppelen met de provinciale en landelijke MaaS-initiatieven en mogelijkheden. Daarnaast zorgen voor inbedding van de opzet van MaaS in de Achterhoek in een gemeentelijke (of soortgelijke) organisatie. Uiteindelijk moeten de resultaten blijvend van aard zijn en de organisatie op zichzelf staan. De rol van de procesbegeleider moet uiteindelijk niet meer nodig van aard zijn.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Gebiedsgerichte aanpak N18	Inzetten op het nader uitwerken (planvorming) van enkele geprioriteerde bouwstenen en uitvoeren lobby bij Rijk en provincie.
Werkgeversaanpak 2025-2026	Voortzetten van de werkgeversaanpak, met als taak werkgevers en werknemers gericht te informeren en actief te stimuleren om duurzame mobiliteitskeuzes te maken. Het doel van de werkgeversaanpak is om de CO2-uitstoot van het woon-werkverkeer, alsook de bereikbaarheid op de belangrijkste corridors zoals de A18-N18 te verbeteren.
Vormgeving en exploitatie mobiliteitscentrale	Betreft de integratie van het OV met OV-vangnet, doelgroepenvervoer en deelvervoer (Gaon). Hiervoor is nodig: Projectleiding, communicatie/huisstijlvorming/ontwikkelkosten en exploitatie van mobiliteitscentrale.
Procesbegeleider Publieke Mobiliteit	Betreft het verder vormgeven van publieke mobiliteit in de Achterhoek in samenwerking met Rijk en provincie.
Ondersteuner Publieke Mobiliteit	Betreft het ondersteunen van de procesbegeleider publieke mobiliteit.
Verkenning en planvorming mobiliteitshubs.	Nader verkennen van diverse mobiliteitshubs en het opstellen van plannen voor realisatie van diverse mobiliteitshubs.

Uitrol uniformiteit en herkenbaarheid mobiliteitshubs	Alle (mobiliteits)hubs in de Achterhoek moeten eenzelfde uitstraling hebben en uniformiteit uitstralen. Hiervoor zijn enkele (relatief) Kleine aanpassingen per hub voor nodig.
Uitbreiden capaciteit ZOOV-organisatie	Uitbreiding van ZOOV organisatie naar Gaon-beheer. O.a. met strategisch adviseur, procesbegeleider, contractbeheerder, klantbeheerder, klantenservice en facturatiestraat.
Procesbegeleider Duurzame mobiliteit	Continuering van de rol van procesbegeleider Duurzame Mobiliteit, met focus op logistieke behoeften/bedrijventerreinen en de energietransitie.
Planvorming en verkenning snelle fietsverbindingen	Planvorming (en lobby) van de reeds verkende fietsverbindingen en verkenningen van nieuwe snelle fietsverbindingen in de Achterhoek.
Diverse gedragsaanpakken: inwoners, scholieren/studenten, werkgevers en toeristische	Betreft diverse aanpakken aansluitend op het programma Gaon om vraag- en aanbod m.b.t. vervoerswijzekeuzen in beeld te brengen en hier duurzame oplossingen binnen de Gaon-/Publieke Mobiliteitsaanpak op aan te laten sluiten.
Slimme en duurzame mobiliteit in de grensstreek	In 2024 is een verkenning naar de mogelijkheden voor een in onze visie passend pilotproject uitgevoerd. In 2025 willen we een project uitvoeren. Zowel vanuit Duitse als Nederlandse zijde is al enige tijd de wens om een grensoverschrijdende aanpak te realiseren op het gebied van slimme en duurzame mobiliteit. Hiervoor wordt onder meer gekeken naar Interreg-gelden om dit daadwerkelijk op te pakken en te komen tot concrete resultaten.
Delen van je tweede auto	Continuering van de campagne (voor het inzetten van bestaande (eigen) auto’s als deelauto uit beschikbare middelen.
Marketing-/communicatiecampagne Gaon	Promotiecampagnes voor de Gaon-(deel)modaliteiten, app en zakelijke kansen binnen de Gaon-aanpak.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	1.344.104	28.800	233.400	1.606.304

Programma 3

Smart Living

In deze paragraaf worden de doelen en projecten van de thematafels weergegeven die vallen onder Smart Living. Dit zijn Wonen en Vastgoed, Circulaire economie en Energietransitie en de Gezondste Regio. Per Thematafel wordt weergegeven wat onze ambitie is voor 2030 en welke doelen en streefwaarden daar bij horen. Vervolgens wordt de aanpak voor het begrotingsjaar 2024 beschreven en wordt inzicht gegeven in de (lopende) projecten. Dit is niet uitputtend, gedurende 2023 zullen nieuwe projecten worden ontwikkeld en worden toegevoegd. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.

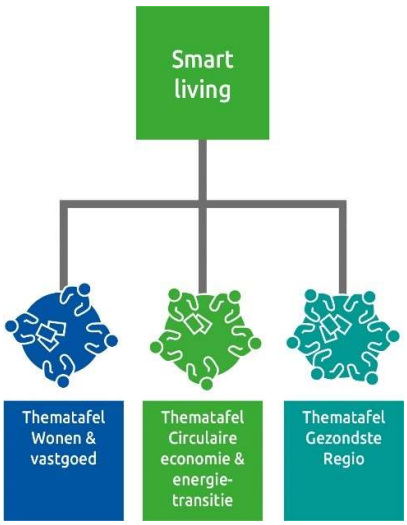

3.1 Wonen en Vastgoed

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

We willen een gezonde woningmarkt met een normale spanning: dus met voldoende toegankelijkheid voor alle doelgroepen en een gedifferentieerd aanbod, passend bij de vraag. Dat betekent dat er in voldoende mate betaalbare woningen zijn en voldoende woon-zorgvoorzieningen die nodig zijn voor de sterk groeiende groep senioren. Bij de ontwikkeling van woningen worden verschillende innovatie woonvormen en bouwaanpakken toegepast. Leegstand is alleen nog maar in de vorm van frictieleegstand aan de orde.
De woningvoorraad die bij een dergelijke markt past, is toekomstbestendig. Dit houdt in dat deze in aanzienlijke mate energiezuiniger is gemaakt. Daar waar mogelijk zijn woningen meer levensloopbestendig gemaakt.
Wonen staat niet op zich maar kent een interactie met de directe omgeving. Daarom is het van belang wonen te verbinden met voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van werk, mobiliteit, landschap, maatschappelijke voorzieningen en recreatie. Bij de ontwikkeling en herstructurering van woonfuncties is aandacht voor

leefbaarheidsfactoren als veiligheid en sociale cohesie binnen wijken. Daarnaast zal de bebouwde omgeving meer klimaatadaptief en volgens de principes van circulariteit ingevuld moeten worden.

Hoe gaan we dat doen?

Met een brede, doelgroepgerichte programmatische benadering gaan we slagen maken op de energiezuinigheid van woningen, een transitie naar nieuwe energiebronnen en levensloopbestendigheid. Bij dit eerste worden circulaire (ver-)bouwtechnieken met gebruikmaking van biobased materialen toegepast. Bij dit laatste is het van belang een goede afstemming met de noodzaak tot doorstroming van ouderen te vinden en de daarbij behorende zorgvraag. Ook zullen slimme veranderingen binnen de bestaande voorraad, zoals woningsplitsing en flexibele woningen bijdragen aan meer balans tussen vraag en aanbod.
Voor een goede woningmarktbalans zijn ook aanvullingen op de bestaande voorraad nodig. Het gaat dan met name over het toevoegen van betaalbare en levensloopbestendige huur- en koopwoningen. Ook is het van belang huisvestingsvoorzieningen te creëren voor groepen als vluchtelingen, statushouders, mensen die doorstromen vanuit begeleid wonen en maatschappelijke opvang, dak- en thuislozen en arbeidsmigranten. Zeker de eerste jaren is een bouwversnelling nodig.

We gaan in ons woonbeleid de komende jaren een slag maken naar gebiedsgericht denken en werken. Op deze manier kunnen we krachten bundelen, opgaven en kansen koppelen en processen en investeringen verbinden. Op regionaal niveau willen we gedifferentieerde woonmilieus ontwikkelen, zodat er een meerkleurig ruimtelijk pallet ontstaat. Vanuit de regionale woonagenda gaan we daarvoor regionale woonstrategieën uitwerken. Woonstrategieën zijn op specifieke gebieden gerichte aanpakken waarbij een regionale visie en methodiek gekoppeld wordt aan gebiedseigen kenmerken en ambities.

Te bereiken maatschappelijk effect

De woningmarkt in kwalitatief en kwantitatief opzicht toekomstbestendig en in evenwicht.

- Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

Met de verduurzaming van onze woningen en het duurzaam/circulair bouwen dragen we bij aan deze 4 SDG's.

Doelen Wonen en Vastgoed

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
De bestaande woningvoorraad is in 2030 meer toekomstbestendig (op duurzame wijze energiezuiniger gemaakt, deels afgekoppeld van gas en meer levensloopbestendig).	Het energielabel-niveau van de Achterhoekse woningvoorraad is verbeterd. Het aandeel toekomstbestendige woningen in de woningvoorraad is toegenomen.
Er zijn voldoende nieuwe (betaalbare) woningen verantwoord en adaptief met zo veel mogelijk circulaire bouwmethoden toegevoegd.	Er worden meer circulaire en biobased materialen toegepast in zowel nieuwbouw als verbouw. Er zijn meer betaalbare woningen gerealiseerd (sociale huur, midden-huur en goedkope koop).
In de periode 2023 – 2026 is een versnelling in de woningbouwproductie ingezet.	De regionale bouwproductie is toegenomen. Het bereiken van een krapte-indicator die past bij een gezonde woonmarkt. De zoektijd in de huurmarkt is afgenomen.
(Leegstaand) vastgoed is daar waar mogelijk getransformeerd naar wonen.	
Er zijn innovatieve en duurzame manieren van wonen en bouwen ontwikkeld en gerealiseerd.	

Aanpak voor 2025

In 2023 is een hernieuwde Regionale Woonagenda vastgesteld. In 2024 zijn voor de uitvoering van deze Regionale Woonagenda vier programmalijnen vastgesteld die aansluiten op de vijf bovengenoemde doelen en allen bestuurlijke trekkers hebben. De programmalijnen zijn:

1. Vergroten woningvoorraad en versnellen woningbouwproductie
2. Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad
3. De Achterhoek, een plek voor iedereen
4. Wonen als integrale gebiedsopgave

Daarnaast is de Woondeal Achterhoek ondertekend en zijn we in 2024 alweer aan de slag met Woondeal 2.0. Ook is er een uitvoeringsplan Woondeal voor de regio opgesteld die met name zorgt voor een versnelling van de woningbouw, met hierbij extra financiering van de provincie Gelderland.

Per programmalijn ziet de aanpak voor 2025 er als volgt uit.

Vergroten woningvoorraad en versnellen woningbouwproductie

We gaan verder op de ingeslagen route van ons stappenplan voor de versnelling van de bouwproductie. Dit betekent dat we werken aan het versnellen en uniformeren van procedures. Het loket kleine projecten dat in 2024 wordt opgestart zal in 2025 (bij gebleken succes) verder gestalte krijgen zodat nieuwbouwprojecten van particulieren of kleine spelers sneller gerealiseerd zullen worden. Als de verkenning van 2024 is afgerond kan in 2025, indien opportuun, worden gestart met het opzetten van het regionaal aanjaagteam ofwel de flexpool. Zodat ambtelijke capaciteit is verhoogd en expertise beter wordt gedeeld. Er worden bouwdagen georganiseerd zodat vanuit alle lagen en organisaties meegedacht wordt aan het oplossen van knelpunten en het pakken van kansen om de snelheid van bouwen te verhogen. Ook zal de verdere uitvoering plaatsvinden van het komen tot goedkope (conceptuele) woningen (maximaal €250.000). Verschillende gemeenten en woningcorporaties werken samen aan een gezamenlijke opdracht op verschillende locaties (bouwstroom). Ook wordt verder gewerkt aan het benutten van de bestaande woningvoorraad voor het creëren van extra woningen. Denk hierbij aan woningsplitsing of het 'optoppen' van woningen. Hierbij en ook bij de nieuwbouw speelt naast betaalbaarheid ook toekomstbestendigheid een belangrijke rol. Er wordt gebouwd met het oog op de toekomst, dit betekent onder meer dat zoveel mogelijk biobased bouwmaterialen worden gebruikt en de gebiedsinrichting klimaatadaptief is.
Op basis van een duidelijke monitoring van zowel de woningbehoefte, harde en zachte plannen, als de realisatie en de mate van toekomstbestendigheid hiervan wordt voortdurend het gesprek met elkaar gevoerd. Zodat tijdig bijgestuurd kan worden indien nodig.

Investeren in kwaliteit bestaande woningvoorraad

Samen met het Energieloket Achterhoek wordt een isolatietraject dat in 2024 is gestart verder uitgerold via drie sporen:

- Doe het zelf – subsidie voor aanschaf materialen
- Isolatietrein – collectieve inkoopactie isolatiematerialen, subsidie voor investering. (o.a. 'geld voor glas')
- Maatwerkaanpak – individueel maatwerktraject met advies en isolatiemaatregelen, subsidie voor kosten.

Dit is een regionale aanpak met de focus op de Isolatiesubsidie Achterhoek (ISA). De verwachting is t/m eind 2026 ca. 5.000 woningen te isoleren. Hierbij is ook zeker aandacht voor biobased isoleren, dit wordt gerealiseerd vanuit het project Samen Biobased Bouwen en het landelijke programma Building Balance. Diverse gemeenten zullen met financiering uit het Volkshuisvestingsfonds de leefbaarheid en duurzaamheid verbeteren in kwetsbare wijken of het buitengebied.
Verder wordt gewerkt aan het uitbreiden van de database en de bewonersportal van het energieloket waarin grondgebonden woningen in bouwperiode 1945 – 1992 zijn ingedeeld in woningtypes met hun energetische analyse en o.a. huidig label, bouwjaar en afbeelding Street View. Deze database zal ook worden ingezet om gemeenten te helpen bij hun verdere uitwerking van de Warmtetransitie.

De Achterhoek, een plek voor iedereen

In 2024 is een regionaal convenant voor arbeidsmigranten vastgesteld. Door ondernemers en corporaties nauw te betrekken bij de totstandkoming van het beleid is deze werkbaar opgesteld. In 2025 zal dit moeten leiden tot concrete projectontwikkelingen. Dit zorgt voor een betere huisvesting van arbeidsmigranten.
De regionale woonzorgvisie blijft een belangrijk thema. In 2024 zal een agenda worden opgesteld die in 2025 haar uitwerking zal krijgen.
Vanuit de afspraken in de Woondeal wordt gewerkt aan het bouwen van voldoende betaalbare woningen voor aandachtsgroepen zoals statushouders en mensen met sociale of medische urgentie.

Wonen als integrale gebiedsopgave

Wonen is sterk verbonden aan meerdere uitdagingen. Klimaatverandering, biodiversiteit, vestigingsklimaat ondernemingen, watermanagement en sociale cohesie zijn hier slechts enkele voorbeelden van. Er wordt daarom bewaakt dat er nauwe connectie blijft met andere initiatieven en processen. Wonen moet worden gezien als een onderdeel van een brede maatschappelijk uitdaging. Het is dan ook een belangrijk onderdeel van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek.

Projecten Wonen en Vastgoed

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Centrumvisie Dinxperlo	Aanjagen, versnellen en bewaken van de synergie van de projecten uit de Centrumvisie Dinxperlo om daarmee de geformuleerde doelen/ambities te realiseren. In de Centrumvisie Dinxperlo zijn heldere en onderbouwde keuzes gemaakt om te komen tot een compact, aantrekkelijk, vitaal centrum waar het fijn is om te wonen, te ondernemen, boodschappen te doen, te vertoeven en bovenal om elkaar te ontmoeten.
Pilot Transformatievisie Oudestraat Neede 2030	Repareren van de leegstand in winkelstraten op de gebruikelijke manier lukt vaak niet meer. Een transformatie, waarbij delen van de winkelstraat echt worden omgevormd, is nodig. Een winkelstraat die het erg moeilijk heeft is de Oudestraat in Neede. Het rapport Van reparatie naar transformatie uit 2017 heeft dit duidelijk bevestigd. Op dit moment staat ca. 33% van de winkels in de Oudestraat leeg, dit lijkt binnen enkele jaren op te lopen naar 50%. Structurele leegstand is het gevolg. Voor zowel de straat als het vastgoed moet een nieuwe functie worden gezocht.
Woon- en Vastgoedmonitor Achterhoek	Om goed en snel in te kunnen spelen op de transformatieopgave en de woonbehoefte, ontwikkelingen en opgaven is het van belang actueel inzicht te hebben in feiten, dynamiek op de woningmarkt en trends en ontwikkelingen. In de vastgoedmonitor worden afzonderlijke onderdelen als woningmarktmonitor en het Achterhoekse woon-leefbaarheidsonderzoek (AWLO) samengevoegd. Enkele hoofdindicatoren worden opgenomen in de Achterhoek Monitor die in voorbereiding is.

Dorpshart Wehl	Regionaal Versterken van het kernwinkelgebied van Wehl door onder andere te concentreren op speciaalzaken. Wehl ontwikkelen als regionaal recreatief knooppunt waarbij het Kerkplein wordt ontwikkeld naar aantrekkelijk groen verblijfsgebied.
Groenlo, een vitaal centrum voor onze inwoners	Het creëren van een aantrekkelijke binnenstad waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Realiseren van fraaie verbindingen naar het hart van de vesting: De Markt, het verblijfgebied van de stad.
Projecten Steengoed Benutten	Uitvoer van diverse projecten vanuit het programma Steengoed Benutten van provincie Gelderland met als doel de aanpak van leegstand of dreigende leegstand op beeldbepalende locaties in de Achterhoek tegen te gaan. Leegstaande plekken krijgen door middel van Steengoed Benutten een nieuwe invulling.
Zorgeloos Samenwonen in de Kattenberg	Het woongebouw Kattenberg (28 woningen) in Aalten in de nabije toekomst inzetten als aanleun wooncomplex (bij een verpleeghuis) waarbij sprake is van zorgeloos samenwonen in een uniek woonconcept voor relaties waarbij één van de partners dementie heeft.
Heuvelstraat Silvolde	Wonion en medeaanvragers bouwen 28 nul-op-de-meter-woningen (NOM) circulair en in een optimaal verduurzaamde en klimaatadaptieve woonstraat. Hierbij is sprake van een gesloten waterkringloop en een duurzame lokale energievoorziening met opslagcapaciteit om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. De regionale impact is o.a. het gevolg van opschaling van kennis door samenwerking met lokale organisaties op de verschillende innovatieve onderdelen. Opgebouwde kennis (d.m.v. monitoring en dataverzameling) wordt gekoppeld aan het onderwijsprogramma van Saxion.
One Stop Shop Achterhoek	De One Stop Shop voor woningverduurzaming is een ontzorgconcept gericht op particuliere woningeigenaren om ze te helpen bij het verduurzamen van hun woning. Hier kan je terecht voor het gehele proces van verduurzaming van je totale woning. Via een persoonlijke inlog in een bewonersportaal doorloop je stap voor stap het gehele traject. Van het eerste aanbod, tot de opname van de woning, de financiering en de uitvoering. Alles, op een plek.
Gebied zoekt ondernemende bewoner	Toekomstige leefbaarheid en vitaliteit van het gebied versterken door een gezondere mix in bevolkingsopbouw te bevorderen. Dat wordt bereikt door vastgoed in het buitengebied naar behoefte te transformeren naar betaalbare woon-en bedrijfsruimte.
Flexwonen in de Achterhoek	Snelle beschikbaarheid van tijdelijke woonaccommodaties (flexwoningen) in met name dorpen, buurtschappen en kleine kernen voor sociale bindingen en versterking van de leefbaarheid met 2 doelgroepen: Jongeren en senioren. Met flexwonen onstaat schakelmogelijkheid en wordt toekomstbestendig circulair en duurzaam gebouwd.
Volkshuisvestingsfonds	De Achterhoek heeft een forse opgave op herstructurering van een deels verouderde woningvoorraad. Deze woningen kennen een relatief hoog gasverbruik en een verhoudingsgewijs groot aandeel ouderen in de bevolking geeft een aarzeling op renovatie en verduurzaming. Dit project geeft mede invulling aan deze opgave. Doelen daarbij zijn: vergroting van de kwaliteit van wonen, meer levensloop geschikt maken van woningen, reductie van energiegebruik (voorbereiding op energietransitie) en een meer aantrekkelijk woonomgeving met klimaatadaptatie en sociale cohesie. Het project kent drie deelplannen in de gemeenten Berkelland,

	Bronckhorst en Doetinchem en betreft de verbetering van particuliere woningen in de kwetsbare delen van deze gemeenten.
Heerlijk thuis in huis	Heerlijk in huis bestaat uit een digitaal regionaal informatiepunt, inspiratie en advies, een contactpunt voor vragen over oplossingen voor een toekomstbestendig thuis en doorverwijzing naar regionale en lokale organisaties voor advies/ondersteuning. In alle deelnemende gemeenten worden jaarlijks en 3 jaar lang ca. 2000 huishoudens aangeschreven. In de communicatie en uitvoering van de aanpak wordt de verbinding gezocht met lopende projecten die bijdragen aan de doelstelling.
Compactisering centrumgebied Hengelo	Het tot uitvoering brengen van het programma-onderdeel een compact en sfeervol centrum uit de Zomer 18 visie voor Hengelo, om daarmee te komen tot een compacter winkelgebied zonder leegstand. Door gerichte verplaatsingen van winkels en transformatie van (leegstaande) winkelpanden in de matig functionerende randen van het centrumgebied naar andere functies (zoals wonen), zal uiteindelijk een compacter centrum-gebied ontstaan waarmee de verblijfskwaliteit van het centrum voor inwoners en bezoekers verbeterd wordt.
Hart van Wenters	Na het opstellen van de centrumvisie is het nu tijd om te gaan werken aan de daadwerkelijke herinrichting van de Markt. Er komt een herinrichtingsplan voor de Markt Winterswijk. Na vaststelling van het herinrichtingsplan voor de markt van Winterswijk wordt overgegaan tot de daadwerkelijke realisatie en uitvoering van het plan.
Gebiedsontwikkeling Gendringen	Duurzame doorontwikkeling van het centrum van Gendringen door toe te werken naar realisatie van Het Centrumlint uit de Gebiedsvisie Gendringen. Hiervoor wordt leegstaande detailhandel gesloopt en vervangen door kleinere nieuwbouw ten behoeve van de al in Gendringen aanwezige Coop-supermarkt. Het Willem-Alexanderplein wordt gesaneerd en heringericht als parkeerplaats van de nieuwe supermarkt en standplaats van de jaarlijkse kermis. De bestaande supermarkt aan de Grotestraat wordt gesloopt en vervangen door woningen waarbij de historische gevelrij van de Grotestraat wordt doorgetrokken en in het achtergebied (Veldweg) een nieuwbouw appartementengebouw in CLT (Cross Laminated Timber) komt.

Daarnaast loopt het project Samenbiobased bouwen. Dit project raakt twee thematafels en is opgenomen en nader toegelicht onder Circulaire economie & Energietransitie aangezien het vanuit die lijn wordt gefinancierd.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Loket kleine projecten	Kleinere woningbouwprojecten vragen relatief meer tijd en hebben kwantitatief minder impact. Daarnaast ontstaan dergelijke initiatieven vaker vanuit een niet-professionele ontwikkelaar, waardoor er minder expertise is bij ontwikkelingen. Toch is uitgerekend onze regio gebaat bij veel kleinere projecten. Door de focus op snelheid te leggen bestaat de kans dat deze niet de verdiende focus krijgen. Om dit te voorkomen en om deze projecten toch vlot te trekken, kan een loket behulpzaam zijn. We gaan dit toetsen bij enkele gemeenten.
Regionale aanpak voor vernieuwd opdrachtgeverschap voor innovatieve, toekomstbestendige woningbouw	Betaalbaar bouwen en toekomstbestendig bouwen vraagt om een nieuwe manier van uitvragen van gemeenten en woningcorporaties. In 2024 maken we een start met betaalbaar bouwen. In 2025 krijgt dit een vervolg waarbij de focus wordt verbreed naar toekomstbestendig

	bouwen zoals in de Kwekerij is Doetinchem.
Innovatie hotspot voor toekomstbestendige bouw	Er wordt een gezamenlijke ruimte ingericht en een samenwerking opgezet zodat partijen die betrokken zijn bij de woningbouw voortdurend met elkaar kunnen spreken over innovatieve (proces) vraagstukken. Onderwijs wordt hierbij betrokken en ook wordt gekeken hoe we zo goed mogelijk kunnen profiteren van onze innovatieve maakbedrijven.
Flexpool/Aanjaagteam voor nieuwbouw	Ambtelijke capaciteit speelt een beperkende rol bij het behalen van de gestelde doelen. Dit geldt voor alle partijen die betrokken zijn; zowel gemeenten, corporaties als bouwbedrijven komen werknemers tekort. In 2025 verwachten we, na onderzoek in 2024 te kunnen overgaan op het opzetten van een personele pool die past bij onze behoeften als regio. Dit kan ook in de vorm van aansluiten bij reeds bestaande pools van andere regio's, de provincie of andere schaal.
Uitwerken woonstrategieën	In de Regionale Woonagenda Achterhoek zijn een viertal woon-strategieën benoemd. Door deze woonstrategieën verder uit te werken versnellen we het zoekproces naar goede locaties. Daarnaast helpt dit in het identificeren van kansen en benoemen van knelpunten. We voeren zo een gesprek over meer integrale kijk binnen de regio.
Wonen- en zorgconcepten	De Achterhoek kenmerkt zich door vergrijzing en veel kernen in een landelijk gebied. Wonen en zorg heeft daarom in deze regio extra aandacht. Daarom streven we in 2025 naar het gezamenlijk ontwikkelen van wonen- en zorgconcepten en daadwerkelijk realiseren hiervan. Hiervoor zien we veel kansen in woonvormen tussen 'thuis en het verpleeghuis': aanleunwoningen, serviceflats, hofjes en woonzorgboerderijen. Het kleinschalig wonen in de vele Achterhoekse kernen en buurtschappen leent zich hier uitermate goed voor.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	25.828.297	2.332.272	942.900	29.103.469

3.2 Circulaire economie & Energietransitie

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

Circulariteit heeft een belangrijke plek gekregen in de Achterhoek. Essentieel is de transitie naar hernieuwbare grondstoffen, biomassa wordt in de kringlooplandbouw, in het voedselsysteem en voor bouw en infra optimaal benut. Uiterlijk in 2050 is de regio energieneutraal. We maken de Achterhoek klaar voor een duurzame toekomst en groeien uit tot de schoonste regio van het land. In de transitie naar een duurzaam schone regio worden hernieuwbare grondstoffen gebruikt, (bouw)materialen hergebruikt en door minder emissies kan de biodiversiteit herstellen. We willen in 2030 een reductie van 50% van de primaire grondstoffen realiseren t.o.v. 2010. We willen koploper blijven in het realiseren van een kringlooplandbouw, en werken aan de transitie in de hele keten om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Door hoogwaardig benutten van grondstoffen en recycling van reststromen zijn er minder emissies en creëren we ruimte voor meer biodiversiteit.

Hoe gaan we dat doen?

Voor een schone energievoorziening worden slimme oplossingen ontwikkeld want het stroomnet in onze regio zit 'vol'. Naast energiebesparing ligt de focus op maximaal benutten van duurzaam opgewerkt energie met flexibele consumptie, opslag van energie en gebruik van alternatieve energiebronnen. Naast private oplossingen door huishoudens en industrie worden coöperatieve oplossingen ontwikkeld.
In de bouw en infra, bij bedrijven en op bedrijvenparken is de inzet gericht op besparing van primaire grondstoffen. Daarvoor worden bedrijfsprocessen en producten getransformeerd. Met onze sterke agrosector, innovatieve maak- en bouwbedrijven werken we samen in de keten van productie, verwerking en toepassing van (lokaal geproduceerde) biobased materialen.
We versnellen de transitie naar kringlooplandbouw met een goed verdienmodel en praktische ontwikkeling van duurzame oplossingen. De regio is een innovatie-ecosysteem, een field lab met de proefboerderij en satellieten bij boeren die pilots doen. Er wordt doorlopend geëxperimenteerd en gewerkt aan opschaling van innovaties; van bedrijfsniveau naar regio brede toepassing.
Duurzame productie wordt verbonden aan duurzame consumptie voor een groene en schone economie. Om het voedselsysteem te verduurzamen, zetten we in op alle schakels in de keten. Burgers worden actief betrokken om een bewuste keuze te maken om duurzaam te consumeren.
Daarnaast zetten we in op het vergroten van de biodiversiteit door natuurinclusieve landbouw en het creëren van de juiste randvoorwaarden in ons landschap, maar ook binnen de bebouwde kom.

Te bereiken maatschappelijk effect

Door over te schakelen naar hernieuwbare energie en grondstoffen, worden minder primaire grondstoffen gebruikt, zijn emissies verminderd en is de biodiversiteit toegenomen.

- Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)
- Industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9)
- Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

SDG 7 en 12 zijn leidend voor een duurzame schone regio; met duurzame energie en een duurzaam voedselsysteem door kringlooplandbouw. Door technische en sociale innovatie bereiken we deze doelen. Door in te zetten op het vergroten van de biodiversiteit werken we daarnaast aan SDG 15, leven op het land.

Doelen Circulaire economie en Energietransitie

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
De Achterhoek ontwikkelt en implementeert oplossingen voor energiebesparing, duurzame opwekking en om zelfvoorzienend te worden.	Regionaal wordt 40% duurzame energie opgewekt, en uiterlijk in 2050 is de regio energieneutraal.
De agro foodsector is koploper in kringlooplandbouw door hoogwaardig benutten en gebruik van (bio)grondstoffen en biomassa en recycling van reststromen.	
Bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties transformeren hun (bedrijfs)processen en gaan efficiënter om met (primaire) grondstoffen.	Gebruik van primaire grondstoffen is t.o.v. 2010 met 50% verlaagd o.a. door toepassen van lokaal geproduceerde biogrondstoffen in bouw & infra.
In de gebouwde omgeving en infrastructuur zijn (hernieuwbare) grondstoffen efficiënter benut, worden hergebruikt en de levensduur verlengd.	
Broeikasgasemissies CO2 en stikstof zijn gereduceerd en dragen door innovaties bij aan toename van de biodiversiteit.	Broeikasgasemissies door CO2 zijn teruggebracht met 60% (t.o.v. 1990) en emissies van stikstof en ammoniak zijn door kringlooplandbouw substantieel gedaald. De biodiversiteit is toegenomen.

Aanpak voor 2025

Op weg naar een schone, duurzame regio

De verduurzaming van grondstoffen en vooral onze energiehuishouding heeft meer aandacht gekregen door geopolitieke ontwikkelingen. Betaalbare en altijd beschikbare energie is niet langer vanzelfsprekend. De beperkingen in het huidige elektriciteitsnet vragen om slim gebruik van de beschikbare capaciteit. Het bouwen met natuurlijke materialen, lokaal geproduceerde vezelgewassen komt op gang door de regionale biobased keten die afgelopen jaren is ontwikkeld.
In 2025 werken we verder aan de transitie naar een schone, duurzame regio met leren door te experimenteren, actief kennis te delen en vraag en aanbod bij elkaar brengen. Door aandacht voor de sociale transitie zetten we ook stappen in de manier van werken, produceren, bouwen en consumeren. Specifieke aandachtspunten hierin zijn vernieuwend opdrachtgeverschap en samenwerken in netwerken. Crossovers met andere thematafels dragen bij aan het versnellen van de transitie naar een schone, duurzame regio.

Slim energiemanagement

De inzet op duurzame opwekking van de afgelopen jaren is verschoven naar netbewuste ontwikkelingen, omdat het elektriciteitsnet (nog) niet is ingericht op de toenemende energievraag. De inzet is dan ook vooral gericht op verandering in gedrag (verbruikspatronen), (ver)delen van beschikbare netcapaciteit en versneld uitbreiden van het (lokale) elektriciteitsnet. Slim energiemanagement is van belang voor alle inwoners en gebruikers in de gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie en landbouw. In verschillende projecten wordt gewerkt aan (onderdelen van) integrale energiegemeenschappen al dan niet met een (coöperatief) zelfleveringsmodel. Regionaal wordt capaciteit en kennis gebundeld , waarmee regie op en samenhang van ontwikkelingen wordt versterkt.

Transitie in landbouw mét de boeren

De impuls in het regionale agro food-ecosysteem krijgt doorwerking in 2025. Centraal staat het ontwikkelen van (delen van) toekomstbestendige landbouwconcepten die inspelen op de uitdagingen op gebied van klimaat, water, natuur, bodem, stikstof, en biodiversiteit, voor de specifieke context van de Achterhoek. Dat gebeurt vanuit de samenwerking tussen boerenorganisaties én met ketenpartners en overheden. In de Achterhoek ligt de focus op thema’s waar we al langer aan werken zoals de mineralenkringloop en een gezonde bodem, en de wateropgave (kwaliteit en kwantiteit). De lerende aanpak, met boeren van ‘onderop’

en (boeren)experimenten is steeds het vertrekpunt. Delen van kennis speelt een belangrijke rol. Voor de transitie richten we ons ook op het vervolg: de opschaling en doorwerking naar gebiedsgericht werken, in samenwerking met provincie en ministerie.

Circulair en duurzaam bouwen versnellen

De beweging voor biobased grondstoffen die in 2022 in gang is gezet met het project Samen Biobased Bouwen heeft navolging gekregen in verschillende (bouw)projecten en andere regionale activiteiten. Dat wordt in 2025 vervolgd om de ontwikkeling van productie, verwerking en toepassing van hernieuwbare grondstoffen te stimuleren. De focus ligt naast koplopers op de bredere groep boeren en bedrijven die duurzame en circulaire oplossingen toepassen.
Er is een koppeling gelegd met de nieuwbouwopgave (o.a. via de Woondeal) en de verduurzaming van woningen die nodig is. Er zijn heldere afspraken gemaakt over het percentage woningen waarin biobased materiaal wordt toegepast. Met name woningcorporaties stappen steeds vaker over op biobased isolatie materialen en andere toepassingen. We werken aan vernieuwend opdrachtgeverschap onder andere met gemeenten en woningbouwcorporaties om de duurzame uitvraag te stimuleren.
In 2025 brengen we in beeld hoe teeltsystemen kunnen bijdragen aan opgaven zoals natuurherstel, aanpak droogte en verbetering biodiversiteit en waterkwaliteit. Voor de regionale economie brengen we in kaart welke kansen de grondstoffentransitie biedt om nieuwe bedrijvigheid te creëren. Tot slot blijven we inzetten op verdere bewustwording met goede voorbeelden, voor zowel ondernemers als inwoners en brede kennisdeling in samenwerking met andere regio's en het Rijk.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is cruciaal voor ons bestaan op de aarde. De verkenning in 2023 is in 2024 benut om gezamenlijke ambitie te ontwikkelen en visie te ontwikkelen hoe regionaal een impuls aan biodiversiteit te geven. De inhoudelijke doelen worden opgesteld in een participatief traject zodat dit gedragen wordt door alle betrokken partijen zoals agrariërs, landeigenaren en overheden.

In 2025 worden de plannen verder uitgewerkt op drie thema's: het herstellen dan wel creëren van natuur en biodiversiteit binnen de bebouwde kom, op agrarische gronden en andere gronden in het buitengebied zoals bermen, watergangen en landgoederen. In de uitwerking wordt onderzoek en monitoring meegenomen, om de ontwikkeling over meerdere jaren te volgen.

Projecten Circulaire economie & Energietransitie

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Innovatiecentrum de Marke	De Achterhoek ontwikkelt zich tot nationale koploper in innovatie en kennisontwikkeling op de terreinen kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw en precisielandbouw. Die koploperpositie dankt de Achterhoek aan een effectief open innovatiesysteem waarin boeren, bedrijfsleven, kennisinstellingen, onderwijs, ketenpartijen en overheden samen grenzen verleggen. De Marke is spil, kenniscentrum en innovatiehub in dit innovatie-eco-agrosysteem.
Groene leerkenniswerkplaats (GLKWP)	De Achterhoek is aangewezen als agro-innovatieregio voor kringlooplandbouw. Het agro-onderwijs wil daar volledig op aansluiten door een sterke samenwerking met de innovatieve agrosector. Om ook

	praktijk-rijk te kunnen leren moet het onderwijs veel meer plaatsvinden buiten het schoolgebouw. De hybride leervormen en toekomstbestendig onderwijs worden vormgegeven in de samenwerking tussen de onderwijsinstelling en een groot aantal bedrijven. Waaronder de 300 boeren en loonwerkers verenigd in de VKA en de Marke, toeleveranciers waaronder ForFarmers en afnemers waaronder Friesland Campina. Hierbij is maximaal synergie gezocht met andere lopende projecten en samenwerkingsvormen.
Slimme energiesystemen Achterhoek	Het in kaart brengen van huidige en toekomstig te verwachten knelpunten in de netcapaciteit en kansen en mogelijkheden om de beschikbare netcapaciteit beter te benutten. Op kansrijke locaties (bedrijvenparken) aan de slag met bedrijven met impact op netbalancering.
Ontwikkeling concept halvering stikstofemissie melkstal	Dit onderzoeks en ontwikkelingsproject richt zich op het ontwikkelen van een algemeen toepasbaar concept voor het halveren van de NH3-stikstofemissies uit Achterhoekse veestallen en de ontwikkeling van een betaalbaar systeem voor de monitoring van het niveau van NH3-stikstofemissies in de verschillende typen veestallen. Uiteindelijk leidt dit tot een overzicht van effectieve maatregelen die in veel voorkomende Achterhoekse melkveestaltypen de emissie van NH3-stikstof significant verminderen.
Biobased bouwen Achterhoek	De uitwerking van een ketenaanpak gericht op biobased bouwen, met landbouw, maak- en bouwindustrie in samenwerking met overheden en onderwijs. Dit project operationaliseert in een periode van 2 jaar een fieldlab waarbinnen vezels uit extensieve teeltgewassen, agrarische reststromen en beheer van de openbare ruimte vanaf 2025 ingezet kunnen worden in de duurzame renovatie van woningen in de Achter-hoek. Dit gebeurt in samenwerking met thematafel wonen en vastgoed.
Stimuleren energietransitie agrarisch Achterhoek	Het project richt zich op het stimuleren van de energietransitie in de Achterhoekse agrarische sector door het inzetten van expertise en reeds ontwikkeld materiaal (door o.a. de WUR), het uitvoeren van een pilot en maatwerk adviestrajecten.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Vernieuwend/circulair Opdrachtgeverschap	Kennis- en leerprogramma's om werkwijze/bedrijfsvoering van onder anderen opdrachtgevers aan te passen t.b.v. verduurzaming en toepassing innovaties (o.a. biobased, bouw en infra).
Energietransitie	Aanpak netbewuste (congestie)verduurzaming bedrijven(terreinen) Het ontwikkelen van (regionale scenario's voor) energiegemeenschappen (o.a. verkenning mogelijkheden grensoverschrijdende aanpak). Experimenten met lokale, collectieve oplossingen.
Kringlooplandbouw	Experimenten gericht op opgaven water/klimaat/natuur, t.b.v. ontwikkelen handelingsperspectieven/vernieuwend instrumentarium voor bedrijfsvoering en/of gebiedsgerichte aanpak.
Biobased/circulair bouwen	Het uitvoeren van een (ontwerpend) onderzoek voor toepassen vezelgewassen i.s.m. het ministerie van BZK. Aandacht voor biodiversiteit, groenblauwe dooradering, natuur, klimaat en landschappelijke kwaliteit. Sociaal economische verkenning voor biobased/circulaire activiteiten en versterking van regionale economie.
Biodiversiteit	Initiatieven als uitwerking van regionale agenda (opgesteld in 2024).

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.124.935	472.949	900.131	3.498.015

3.3 Gezondste Regio

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

We richten ons op vernieuwing en verbetering binnen de gezondheidszorg en welzijnssector, zodat de gezondheid van de Achterhoekse inwoners waar mogelijk kan toenemen. We streven ernaar dat mensen zo lang mogelijk zelf regie kunnen voeren over hun eigen gezondheid en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen.
We hanteren twee pijlers: preventie en zorginnovatie. Door te investeren in preventie worden we in de Achterhoek gezonder en kunnen we de belasting op de zorg verminderen. Door een gezonde leefstijl zal op de lange termijn minder zorg nodig zijn. Daarnaast biedt zorginnovatie de mogelijkheid voor slimme oplossingen zodat alle inwoners van de Achterhoek goede, toegankelijke en betaalbare zorg kunnen blijven ontvangen, ook in 2030. We willen werken vanuit een nieuwe visie op anders oud(er) worden in relatie tot wonen en daarmee ook een andere kijk op de rol van het bestaande zorgaanbod in combinatie met wonen. Daarnaast werken we aan innovatie van het gezondheidssysteem, onder de noemer Achterhoek Gezond.
We zetten samen met onze partners in op de filosofie van 'positieve gezondheid', met andere woorden het vermogen van mensen zich aan te passen en zelf regie te voeren en om te voorkomen dat mensen ziek worden en zorg nodig hebben. Door op alle niveaus te investeren in leefstijl, preventie, gezondheid en gedrag kan een deel van de ziekte- en behandelkosten vermeden worden. Door het stimuleren van een gezonde leefstijl hopen we het ziekteverzuim terug te dringen en daarmee de arbeidsparticipatie te verhogen.

Hoe gaan we dat doen?

We werken aan verbindingen tussen het zorgen voor de gevolgen van een aandoening (care), het genezen van een aandoening (cure) en het voorkomen van een aandoening (preventie), zodat een integrale aanpak ontstaat. Hierbij investeren we in de samenwerking tussen partijen en aanbieders die op verschillende plaatsen in de keten werken. Op deze wijze is het mogelijk kennis en middelen richting preventie te verschuiven. Vanuit de ontwikkelplekken van Achterhoek Gezond gaan we samen aan de slag en leren we om het echt anders te doen; meer gericht op gezondheid en samen met inwoners. Op regionaal niveau gaan we vanuit Achterhoek Gezond de randvoorwaarden gezamenlijk invullen: anders organiseren, financieren en monitoren. Door deze aanpak zijn we in staat om groots te denken en met kleine, concrete stappen ons doel te bereiken. En tevens om samen te leren en steeds verder te komen in de beweging naar meer gezondheid voor alle inwoners van de Achterhoek.

Te bereiken maatschappelijk effect

Achterhoekers zijn in 2030 samen langer gelukkig en gezond.

- Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- Eerlijk werk en economische kansen (SDG 8)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- Partnerschap om doelstellingen te bereiken (SDG 17)

De meest kenmerkende SDG voor een leven lang gezonde regio is uiteraard SDG 3: gezondheidszorg voor iedereen; waarbij we met elkaar er voor zorgen dat we alle inwoners betaalbare en tijdige zorg en ondersteuning op maat kunnen bieden. Daarvoor moeten we ook werken aan het tegengaan van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Daarvoor zijn de SDG's 8 en 11 belangrijke voorwaarden: een gezonde economische regio en een gezonde leefomgeving.

Doelen Gezondste Regio

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)
Er is een betaalbaar en toegankelijk netwerk van zorg-, gezondheids- en ondersteuningsdiensten van hoge kwaliteit waar professionals met plezier werken.	De ervaren kwaliteit van zorg is verbeterd. De totale kosten van zorg-, gezondheids- en ondersteuningsdiensten stijgen minder hard dan de huidige verwachting.
De Achterhoek is de gezondste regio van Nederland door preventie en zorginnovatie, dit in samenhang met wonen, werken, leren en meedoen.	De ervaren gezondheid van de Achterhoekers is toegenomen. Achterhoekers scoren beter op de verschillende dimensies van positieve gezondheid. Het ziekteverzuim ligt in de Achterhoek lager dan bij soortgelijke bedrijven of organisaties elders.
Achterhoekers zijn zelf (langer) verantwoordelijk voor hun gezondheid.	De veerkracht en weerbaarheid van Achterhoekers zijn toegenomen.

Aanpak voor 2025

Voor de realisatie van de Achterhoek Visie 2030 en de gezamenlijke visie op zorg en gezondheid 'Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek' werken we vanuit de regionale samenwerking aan landelijke ontwikkelingen zoals het Integraal Zorgakkoord. Hierbij zetten we specifiek in op het versterken van de verbindingen tussen zorgorganisaties en gemeenten, om te werken aan de verschuiving van behandelen naar voorkomen. De genoemde landelijke ontwikkelingen, zoals het IZA, bieden ons de kans om met onze visie op zorg en gezondheid aan de slag te gaan en de stap te maken naar de uitvoering. Dit vraagt het aanjagen van samenwerkingen, het koppelen van initiatieven en regionaal sturen op prioriteiten. Inmiddels geven we via de Thematafel De Gezondste Regio uitvoering aan deze ambities en werken we daarbinnen met een regiegroep.

Uitvoering Integraal Zorgakkoord

Vanaf 2024 is het regioplan Achterhoek medebepalend voor onze activiteiten. Het Regioplan De Gezondste Regio is eind 2023 vastgesteld als regionale uitwerking van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het regioplan bevat prioritaire opgaven en is te beschouwen als een gezamenlijk kader en uitvoeringsprogramma en draagt bij aan de doelen van de Achterhoek Visie 2030.

De vastgestelde thema's in de Achterhoek zijn (1) Gezond Leven en Preventie, (2) Veerkrachtig Ouder Worden, (3) Mentaal Gezond en (4) Prettig Werken in Zorg en Welzijn. Daarnaast zijn er drie dwarsverbanden die op alle thema's hun uitwerking hebben: (1) Digitalisering en Technologie, (2) Toekomstbesteding Zorglandschap en (3) Samenwerking.

Vanuit regierol werken we aan de uitvoeringsstructuur, waarbij per thema impactvolle transformaties voor de Achterhoek ontwikkeld worden. Deze acties kunnen leiden tot aanvragen voor transformatiemiddelen, een aanvraag voor de inzet van Regio Deal middelen of zijn een voorzetting van al bestaande activiteiten. Daarnaast werken we aan regionale monitoring (met link naar de Achterhoek Monitor) en een regionaal communicatieplan.

Zorginnovatie

Om te komen tot slimmere zorg en het voorkomen van ziekten, is anders financieren, monitoren en organiseren van zorg noodzakelijk. Hier proberen we vanuit de tafel uitvoering aan te geven en kennis over te delen. De afgelopen jaren zijn in de regio mooie voorbeelden ontstaan, denk hierbij aan de zorgcorporatie(s). Deze initiateven gaan we vanuit een regionale aanpak desgevraagd ondersteunen en verder brengen en zijn van belang voor leefbare gemeenschappen in de Achterhoek.

Wat betreft zorginnovatie en de uitwerking van het onderdeel digitalisering en technologie in het regioplan, zoeken we de samenwerking met en sluiten we aan bij al bestaande initiatieven, zoals de Technologie en Zorgacademie Achterhoek en Vereniging Digitalisering Zorg Achterhoek. Deze partijen zijn direct verbonden bij

de uitvoering van het Regioplan Achterhoek. Daarnaast zetten we ook in op concrete toepassingen van zorgtechnologie en digitalisering.

Preventie

De afgelopen jaren is met verschillende interventies ingezet op preventie. In 2025 gaan we hiermee door, onder andere om de toenemende gezondheidsverschillen te kunnen verkleinen. Hiervoor werken we ook aan de uitrol van een communicatie en bewustwordingscampagne. Deze campagne is gericht op het versterken van eigen regie en inwonersbetrokkenheid. Daarnaast werken we aan het ontwikkelen van platforms/tools en projecten die helpen bij versterken van eigen regie en preventie.

Projecten Gezondste Regio

Onderstaande projecten zijn de nu bekende projecten die in voorbereiding zijn of in 2024-2025 worden uitgevoerd om de doelen van de Thematafel te bereiken. De projectuitvoering zal plaatsvinden in wisselende samenstelling door verschillende uitvoerders. Monitoring van alle projecten vindt plaats via de Thematafel en Achterhoek Board. De projecten zijn breder dan hetgeen Regio Achterhoek zelf uitvoert. Dit programma is dan ook informerend en niet ter vaststelling.
Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024 van projecten die (door)lopen of starten in de tweede helft van 2024 en/of verder.

Lopende projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Achterhoek Monitor thema Gezondste Regio	Data en informatie verzamelen en analyseren vanuit het sociaal domein, cure en care zodat er inzicht komt in de gezondheid en zorg van de hele populatie van de Achterhoek en dat er programmasturing kan plaats vinden. Enkele hoofdindicatoren worden opgenomen in de Achterhoek Monitor.
Fit veur altied	Dit project richt zich op gezondheid en fitheid van de beroepsbevolking binnen de regio Achterhoek. Dit wordt gerealiseerd door het vormen van een regionaal, op beweging en preventie gericht ondersteuningssysteem voor werkgevers én hun werknemers. Dit systeem bestaat nog niet, maar de ingrediënten zijn er al wel.
Preventie Akkoord Achterhoek	Een Achterhoeks Preventie akkoord waar resultaatafspraken in staan waarop de ondertekenaars aanspreekbaar zijn. Als leidraad is het Nationaal Preventie Akkoord gebruikt met aanvullend de Achterhoekse thema's schulden aanpak, meedoen en weerbaarheid. Het Achterhoekse Preventie Akkoord sluit nauw aan bij het vernieuwde Achterhoekse Beweeg- en Sport Akkoord.

Projecten in ontwikkeling

Projectnaam	Korte omschrijving
Netwerkcoördinatie regionale vertaling Integraal Zorgakkoord (IZA) en uitvoering Regioplan De Gezondste Regio	Coördinatie van de regionale doorvertaling van het Integraal Zorgakkoord. Dit betreft de uitvoering van het Regioplan De Gezondste Regio (2023-2027). O.a. uitwerking in regionale prioriteiten, themalijnen, benodigde structuren en aanjagen en organiseren uitvoeringskracht.
Bewustwordingscampagne De Gezondste Regio	Opzetten van een communicatieboodschap over het Regioplan De Gezondste Regio. Het betreft een regionale bewustwordingscampagne over de verandering in de gezondheidszorg die we vanuit regioperspectief willen uitdragen.
Monitoring De Gezondste Regio	Verder opstellen en concretiseren van de gezamenlijke werkagenda, met specifiek aandacht voor het opstellen van meetbare doelstellingen en het aanbrengen van prioritering, focus en fasering in de

	(voorgenomen) acties.
Regionale aanpak 'Praat vandaag over morgen'	De campagne 'Praat vandaag over morgen' is verbonden aan de Thematafel De Gezondste Regio om de campagne in gezamenlijkheid verder uit te dragen en uit te bouwen. Het doel van de campagne is bewustwording bij ouderen in de regio Achterhoek over de noodzaak zich voor te bereiden op ouder worden en hun eigen rol hierin, specifiek voor de thema's omzien naar elkaar, prettig wonen en gezond & fit blijven.
Fit Veur Altied 2.0	Het project Fit Veur Altied eindigt in 2024. Daarmee zijn bij vele Achterhoekse organisaties stappen gemaakt als het gaat om vergroten van de gezondheid van de medewerkers en bewustwording. In het vervolg willen we met name het ontstane ecosysteem verder opbouwen.
Uitvoering Regio Deal	Vanuit de Regio Deal ontstaat de mogelijkheid om te werken aan (lokale) samenwerking en voorzieningen en daarmee bij te dragen aan de impactvolle transformaties uit het Regioplan De Gezondste Regio. Hier gaan we voor complementariteit vanuit verschillende financieringsstromen. Vanuit diverse uitvoeringscoalities ontstaan ideeën over projecten om bij te dragen aan doelen uit Visie 2030 en Regioplan De Gezondste Regio. Soms binnen 4 thema's, soms ook binnen de dwarsverbanden. Enkele voorbeelden van projecten die momenteel worden verkend zijn: - Regionaal Platform eigen regie - Gezamenlijke aanpak gezonde leefomgeving - Achterhoek Gezonde en duurzame voeding

Daarnaast wordt fase 2 en 3 van het project Digivaardige achterhoekers opnieuw opgebouwd. Dit project raakt twee Thematafels en is opgenomen en toegelicht onder Onderwijs en Arbeidsmarkt aangezien het vanuit die lijn wordt gefinancierd.

Financiering lopende projecten

	Overheid	Maatschappelijke organisaties	Ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	532.830	534.360	10.000	1.077.190

3.4 Ruimtelijk Perspectief Achterhoek

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Wat willen we bereiken?

Nederland staat voor grote uitdagingen als het gaat om het gebruik en de (her)verdeling van schaarse ruimte en de verbetering van de leefomgeving. De omvang van de ruimtelijke opgaven in ons land is groot en de ruimte is schaars. De transitie van de landbouw, de energietransitie, de woningbouwopgave, de droogte aanpak, werklocaties en circulaire economie zijn allemaal urgente opgaven. Stuk voor stuk hebben ze verstrekkende gevolgen voor de wijze waarop we onze ruimte en landschap inrichten.

Daarom wordt een krachtig toekomstperspectief gemaakt voor de Achterhoek, dat herkenbaar en ambitieus is en een basis biedt om prioriteiten te stellen en keuzes te kunnen gaan maken. Met als doel om een goede leefbaarheid in de Achterhoek en goede ruimtelijke kwaliteit van ons landschap te realiseren en daarbij bij te dragen aan brede welvaart.

Hoe gaan we dat doen?

Met de Stuurgroep RPA wordt gewerkt aan het opstellen van een integraal ruimtelijk perspectief. In 2024 leggen we de basis voor het RPA met een Contourenschets en houden we brede gebiedsateliers. De resultaten hiervan zullen in 2025 verwerkt worden in een ruimtelijk toekomstperspectief. Het proces is interactief. Door samen te werken met vele betrokken partijen nemen we de tijd om het proces zorgvuldig te laten verlopen, waarbij we ook goed kijken naar de betrokkenheid van gemeenteraden en de Achterhoek Raad.

Te bereiken maatschappelijk effect

Het gedachtengoed van de SDG's is een basis voor het RPA en de ruimtelijke keuzes die we moeten maken. De uitdaging is om de SDG's in samenhang te benutten en daarmee de integraliteit en de verbinding tussen de doelen te vergroten. Extra aandacht heeft het verbinden van de SDG's die gaan over natuur en biosfeer (SDG 15) aan de SDG's die gaan over samenleving en economie.

SDG 15 – Leven op het land
Bescherming, herstel en duurzaam beheer van het leven op het land in al zijn vormen. Bescherming en herstel van ecosystemen en biodiversiteit kunnen de weerbaarheid tegen toenemende bevolkingsdruk, intensivering van landgebruik en klimaatverandering versterken.

SDG 17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken
Dit is de basis van de uitvoering om tot een RPA te komen.

Doelen Ruimtelijk Perspectief Achterhoek

Doelen 2030	Streefwaarden (t.o.v. 2020)

Op dit moment zijn er nog geen expliciete inhoudelijke doelen geformuleerd.

Aanpak voor 2025

In 2025 werken we verder aan het opstellen van het RPA met de input van 2024 zoals de Contourenschets RPA en de resultaten van de brede gebiedsateliers. Voor nu staan in 2025 het daadwerkelijk opstellen van het RPA en de besluitvorming erover gepland. Vermeld moet worden dat het maken van een Ruimtelijk Perspectief voor de Achterhoek een adaptief proces is en de planning daarmee aangepast kan worden omdat een van de doelen van het komen tot een RPA is om het maatschappelijk gesprek te kunnen voeren en daarmee zorgvuldigheid een belangrijk uitgangspunt is.

Programma 4

Bedrijfsvoering en rente

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Te bereiken effect

Wij willen begrotingsevenwicht binnen de bij andere programma's nagestreefde doelstellingen en met een minimale bijdrage van de gemeenten een maximaal resultaat behalen. De kosten en opbrengsten moeten elkaar, gezien de beperkte financiële armslag, zoveel mogelijk in evenwicht houden.

Prestatie-/resultaatafspraken per activiteit Regio Achterhoek

Voor de activiteiten die Regio Achterhoek uitvoert gelden de volgende afspraken voor 2025:

Activiteit	Prestatie-/resultaatafspraak
Incidentele financiering	Realiseren van begrotingsevenwicht
Algemeen financieel beleid	• Voldoen aan wettelijke kaders (rechtmatigheid) • Continu verbeteren van de beleidscyclus • Adequate bedrijfsvoering • Uitvoeren van interne controles • Verantwoording van de uitgaven
Treasury	Beheren van de financiële middelen

Wat mag het kosten?

Begroting Regio Achterhoek (deel 2) Programma 4: Bedrijfsvoering en rente	R 2023	B 2024	B 2025
Lasten (A)	826.000	414.000	756.000
Baten derden (B)	994.000	369.000	751.000
Subtotaal (B-A)	168.000	-45.000	-5.000
Bijdragen gemeenten (C)	-79.000	0	0
Saldo van baten en lasten (B-A+C)	89.000	-45.000	-5.000
Onttrekkingen reserves	48.000	45.000	5.000
Toevoegingen reserves	-137.000	-	-
Resultaat	0	0	0

Toelichting

De mutatie reserve (€ 5.000) betreft een onttrekking aan de reserve onderhoud huisvesting voor onvoorziene incidentele huisvestingskosten.

De kosten voor bedrijfsvoering betreffen de kosten voor leiding en ondersteuning en huisvesting. Van deze kosten is een bedrag van € 346.000 overhead. Voor een nadere toelichting wordt u verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering en het taakveldenoverzicht in de bijlagen.

Deel 2

Beleidsbegroting

Paragrafen

1 Paragraaf weerstands-vermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van Regio Achterhoek.

1.1 Beleid

In de nota "reserves en voorzieningen" van november 2023 zijn kaders gegeven hoe met het vermogen van Regio Achterhoek kan en mag worden omgegaan. Door het algemeen bestuur is besloten (AB 17 december 2021) dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt berekend op basis van een weerstandsratio van 1,4 * de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel op basis van de huidige begroting 2025 € 478.000. Een surplus wordt uitbetaald als de weerstandsratio boven de 1,4 uitkomt. Dit wordt jaarlijks bepaald bij het vaststellen van de begroting en wordt bepaald op basis van het laatste jaar van het meerjarenbeeld rekening houdend met de effecten van inmiddels genomen bestuursbesluiten met financiële gevolgen voor volgende jaren.

1.2 Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbaar deel van de algemene reserve vermeerderd met stille reserves en met onvoorziene posten.

Per 31 december	2024	2025	2026	2027	2028
Vrij besteedbaar deel alg. reserve	392.000	392.000	392.000	392.000	392.000
Stille reserves	memorie	memorie	memorie	memorie	memorie
Onvoorzien	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000

1.3 Risico's

Door middel van sessies met de medewerkers zijn de risico's bij Regio Achterhoek in kaart gebracht. Er is een inschatting gemaakt van de kans dat de gebeurtenis daadwerkelijk plaatsvindt en de (financiële) impact daarvan. De 6 meest belangrijke risico's staan hierna genoemd.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Inzetten van incidenteel beschikbare middelen voor projecten (bijv. middelen bevolkingsdaling); risico's zijn geen politieke keuzes durven maken, tegenstrijdige belangen en het vinden van cofinanciering.	Hoog	Reputatieschade. Geen impact in € voor Regio Achterhoek.	Structuur met Achterhoek Raad, Board en Thematafels met 3O samenwerking voor besluitvorming over projecten.

Risico	Kans	Impact (€) per jaar	Beheersmaatregelen
Als gevolg van een slechtere financiële situatie bij gemeenten bestaat de kans dat Regio Achterhoek een bezuinigings-taakstelling opgelegd krijgt.	Laag	Financiële impact bij een taakstelling van 10% is € 240.000 per jaar.	Bij een bezuinigings-taakstelling zullen structureel maatregelen in gang gezet moeten worden met kans op gevolgen voor wachtgelden.
De gevolgen van de CAO onderhandelingen en premiestijgingen leiden tot hogere personeels-kosten.	Laag	Financiële impact bij 1% afwijking in de uitgangspunten is € 24.000 per jaar (*gebaseerd op primaire begroting*).	In 2021 hebben de gemeenten ingestemd met een gewijzigde systematiek van loon- en prijsstijgingen.
Bij eigen projecten; projecten zijn niet op tijd af of gemaakte kosten voldoen niet aan subsidievoorwaarden door bijvoorbeeld inkoopeisen of verantwoordingseisen.	Laag	Reputatieschade en evt. financiële schade. Bij afkeuring 2% van de projectkosten is het € 25.000 *(gebaseerd op jaarrekening).*	Subsidievoorwaarden vooraf duidelijk in beeld hebben. Strenge interne controle op van de stukken conform eisen subsidievoorwaarden.
Risico's rondom personeel; langdurige ziekte of ontslag werknemer.	Middel	Eén zieke of boventallige medewerker kost gemiddeld € 114.000 per jaar.	Continue aandacht hiervoor vanuit personeelsbeleid.
Beëindiging project met structurele projectformatie	Laag	Eén medewerker is gemiddeld 0,85 fte en kost € 108.000 per jaar.	Tijdig op sturen bij naderen einde projecttermijn.

Het maximale risicobedrag inclusief structurele effecten bedraagt € 1.178.000. De genoemde risico's zullen niet tegelijk en ook niet in hun maximale omvang optreden. Om te bepalen welke weerstandscapaciteit benodigd is worden kans, frequentie en risicobedrag tegen elkaar afgezet. Hieruit komt een benodigde weerstandscapaciteit (€ 341.000). Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) en de beschikbare weerstandscapaciteit (begroting 2025 € 400.000). De relatie wordt uitgedrukt in een ratio, waarbij normaliter gestreefd moet worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (voldoende). De ratio weerstandsvermogen is € 400.000 / € 341.000 = 1,2 (voldoende).

Beoordelingstabel:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Overige risico's

Schadeclaim Moram

De zaak Moram betreft een brand bij Moram in 's-Heerenberg in maart 2001. In 2004 heeft het dagelijks bestuur besloten dat dit aspect buiten de opschaling van de brandweertaak blijft en voor rekening van de Regio Achterhoek is. In 2006 is een hoofdprocedure John Deere-Moram gestart met een vrijwaringsprocedure richting de Regio. Deze procedure is in 2016 afgerond en hiermee krijgt de vrijwaringsprocedure tussen Regio en Moram geen vervolg. In 2008 is een tweede claim in de hoofdprocedure Bosman-Moram neergelegd bij de Regio Achterhoek. De vrijwaringsprocedure van Moram richting Regio krijgt geen vervolg (schikking in hoofdprocedure). Er loopt formeel echter nog wel steeds een procedure bij het Gerechtshof in deze zaak, waardoor de zaak op enig moment weer zou kunnen gaan leven. De verwachting dat dit gebeurt, is klein.

In januari 2021 heeft de Regio een stuitingsbrief ontvangen van de verzekeraar van John Deere. Hiermee wordt de verjaring van de (eventuele) vorderingen van John Deere en haar verzekeraars op de Regio gestuit.

1.4 Financiële kengetallen

In de BBV is voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen moet worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen 2022-2024:	Rekening 2023	Begroting 2024 primair	Begroting 2024 bijgesteld	Begroting 2025
netto schuldquote (zie I)	-127%	-154%	-182%	-122%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-147%	-181%	-203%	-138%
Solvabiliteitsratio (zie II)	35%	28%	30%	26%
structurele exploitatieruimte (zie III)	0,26%	0%	0%	0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

Kengetallen meerjarenbegroting:	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
netto schuldquote (zie I)	-82%	-51%	-11%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-93%	-63%	-12%
Solvabiliteitsratio (zie II)	26%	24%	26%
structurele exploitatieruimte (zie III)	-5%	-6%	-8%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

I De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende geleden weergegeven. Een negatieve schuldquote geeft aan dat er sprake is van een overschot aan middelen, dit is bij Regio Achterhoek het geval. Omdat de door derden beklemde middelen komende jaren worden uitgegeven wordt de schuldquote minder negatief.

II De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Regio Achterhoek in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. Dit percentage blijft redelijk constant.

III De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen de begroting van Regio Achterhoek geen structurele vrije ruimte aanwezig is. In 2026 ontstaat een structureel tekort. Zie hiervoor de toelichting in deel 3 bij de toelichting op de baten en lasten.

1.5 Conclusie weerstandsvermogen

De omvang van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve is voor 31 december 2028 begroot op € 392.000. De begrote beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2028 bedraagt € 400.000. Het geformuleerde plafond voor het weerstandsvermogen is vastgesteld op € 478.000. Er is geen sprake van een surplus van de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen is voldoende. De Regio heeft geen risico-dossiers die niet onder de normale bedrijfsrisico's vallen waarvoor de weerstandscapaciteit aanwezig is.

2 Paragraaf financiering

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid van Regio Achterhoek. In de financierings-paragraaf (ook wel treasuryparagraaf) komen achtereenvolgens aan de orde treasurybeheer en financiering.

De beleidskaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie voor Regio Achterhoek zijn vastgelegd in:

- Verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek (2023)
- Treasurystatuut Regio Achterhoek (2011)
- Nota reserves en voorzieningen Regio Achterhoek (2023)

2.1 Treasurybeheer

Het treasurybeheer is (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige financieringsstatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Tot treasuryrisico's behoren renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Deze risico's vloeien voort uit de transacties binnen de treasuryfunctie. De wet fido en het hierop gebaseerde treasurystatuut geven de speelruimte waarbinnen de treasury-activiteiten moeten plaatsvinden. Leningen of garanties mogen alleen uit hoofde van de publieke taak worden verstrekt. Met de komst van het Schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige middelen bij financiële instellingen niet meer mogelijk.

2.1.1 Renterisico

Het renterisicobeheer heeft als doelstelling het beperken van de invloed van mogelijke rentewijzigingen op de financiële positie van de organisatie. De wet Fido geeft twee concrete richtlijnen (de renterisiconorm en de kasgeldlimiet) voor het beheersen van renterisico's.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het renterisico bij herfinanciering. Om dit risico te beperken, mag de jaarlijkse verplichte aflossing en renteherziening niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen (rente-risiconorm). Regio Achterhoek heeft geen geldleningen lopen in 2025. Derhalve is er geen renterisico.

Kasgeldlimiet

Om de rentegevoeligheid te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan de omvang van de netto vlottende schuld (kort geld). De netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet voor Regio Achterhoek bedraagt voor 2025 € 418.000 (8,2% * € 5.098.000). Regio Achterhoek heeft gemiddeld een overschot aan middelen (vlottende middelen > vlottende schuld) en blijft daarmee binnen de limiet.

Renteschema

		Begroting 2025
Externe rentelasten over korte en lange financiering*		15.000
Externe rentebaten		-373.000
Saldo rentelasten en rentebaten		-358.000
Rentelasten projecten (-/-)	0	
Rentebaten projecten (+)	0	
		0
Rente over eigen vermogen	0	
Rente over voorzieningen	0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
Renteresultaat op taakveld Treasury (rentebaat)		-358.000

**Mogelijk moet Regio Achterhoek in 2025 een externe lening aantrekken voor maximaal € 5 ton. Zie nadere toelichting onder 2.2. De rentebaten van de hypotheken dekken dan deze rentelasten.*

2.1.2 Krediet- en liquiditeitenrisico's

Vanaf 10 december 2013 is het Schatkistbankieren ingevoerd en worden alle overtollige middelen aangehouden in de schatkist. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meertoegestaan.

Onderstaande tabel geeft de liquiditeitsplanning weer:

Stand 1/1 (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Liquide middelen begin	20.553	22.166	12.703	8.026
Ontvangsten	17.835	3.547	4.647	3.162
Uitgaven	16.222	13.010	9.324	9.420
Liquide middelen eind	22.166	12.703	8.026	1.768

Bij het verloop van de liquiditeitsplanning is een inschatting gemaakt van de inzet van het investeringsfonds en de resterende provinciale gebiedsopgaven middelen als cofinanciering voor projecten en zijn de te ontvangen middelen van de Regiodeal opgenomen en een inschatting van de inzet hiervan.

2.2 Financiering

De aanwezig activa worden eerst met eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves) en vervolgens met vreemd vermogen (voorzieningen en langlopende schulden) gefinancierd. Regio Achterhoek heeft momenteel geen geldleningen aangetrokken.

In navolgende tabel wordt het jaarlijkse financieringstekort c.q. -overschot op de bestaande vaste activa en passiva geschetst.

Stand 31/12 (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Investeringen (bestaand)	0	0	0	0	0
Ambtenarenhypotheken	460	455	449	443	437
Lening project LEADER Achterhoek	237	237	-	-	-
Vervangingsinvesteringen (MJR)	-	-	-	-	-
Nieuw beleid	-	-	-	-	-
Te financieren activa (A)	697	692	449	443	437
Reserves	6.762	6.095	3.685	2.291	826
Voorzieningen	-	-	-	-	-
Geldleningen	-	-	-	-	-
Financieringsmiddelen (B)	6.762	6.095	3.685	2.291	826
Financieringstekort (A-B)					
Financieringsoverschot (B-A)	6.065	5.403	3.236	1.848	389

Uit de tabel blijkt voor de komende jaren dat de activa grotendeels uit ambtenarenhypotheken bestaat. Vanaf januari 2009 zijn geen nieuwe ambtenarenhypotheken meer mogelijk, bestaande hypotheken lopen wel door tot het einde van de contractduur. De substantiële middelen in de reserves omvatten voornamelijk het investeringsfonds. Deze middelen zullen met name worden gebruikt als cofinanciering voor projecten.

De maximale omvang van de aan te trekken geldleningen is bepaald op het totaal van uitstaande hypotheken tegen een rentepercentage van maximaal 4% (bestuursbesluit van 11 november 2002). De aantrekking van geldleningen is gerelateerd aan de uitstaande personeelshypotheken, omdat de personeelshypotheken niet direct contant kunnen worden gemaakt. De financiering geschiedt namelijk nu nog door middel van interne financiering. Als zicht is op de inzet van de eigen reserves (m.n. investeringsfonds) ontstaat een maximale financieringsbehoefte van € 5 ton (stand hypotheken per 31-12-2023).

2.3 Conclusie

Uit de voorgaande paragrafen blijkt dat Regio Achterhoek bij ongewijzigde voortzetting van het (financierings-) beleid geen risico loopt. Door de vele aflossingen op hypotheken de afgelopen jaren, wordt het eventueel te financieren bedrag steeds lager (maximaal € 5 ton).

3 Paragraaf bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierbij staat het belang van een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beleid en beheer voorop. De organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het algemeen bestuur heeft hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

3.1 Doelmatig en doeltreffend beleid

In de verordening “onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Regio Achterhoek 2023” is opgenomen dat het dagelijks bestuur aan de hand van door hem onderzochte risico’s in de bedrijfsvoering in de begroting jaarlijks óf en ten aanzien van welke organisatie-onderdelen, taken of projecten onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur zal worden gedaan. Op dit moment zijn er geen risico’s in beeld die aanleiding geven voor een onderzoek.

3.2 Rechtmatigheid

Het dagelijks bestuur was al staatsrechtelijk en bestuurlijk verantwoordelijk voor de rechtmatigheid, maar tot aan 2023 was het de accountant die hierover verslag uitbracht aan het algemeen bestuur. Vanaf 2023 moet het dagelijks bestuur zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen die opgenomen wordt in de jaarrekening. De regels over de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen in artikel 213 van de Gemeentewet. Daarnaast is ook regelgeving opgenomen in het BBV, in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en in de Kadernota rechtmatigheid. Om als bestuur verantwoording te kunnen afleggen is een intern controleplan opgesteld en vastgesteld (AB 10 maart 2021). Het interne controleplan maakt inzichtelijk welke processen onderdeel van de interne controle uitmaken en wat de diepgang van de interne controlewerkzaamheden zijn. Deze controlewerkzaamheden worden gedurende het begrotingsjaar uitgevoerd.

3.3 Wat gaan we doen?

Planning & control en administratie

De financiële werkzaamheden bestaan uit het opstellen en bewaken van de begroting, de jaarrekening, (bestuurs-)rapportages, interne controle, verordeningen, externe contacten, inbreng van financiële expertise bij projecten en het voeren van de financiële administratie.

Personeelszaken en automatisering

Voor de salarisadministratie en personeelsbeleid is een contract afgesloten met gemeente Doetinchem. Voor de automatisering is eveneens een contract afgesloten met gemeente Doetinchem voor het gebruik van netwerkfaciliteiten, ondersteuning en voor de basis hardware (computer inclusief toebehoren). De kosten voor speciale software (financieel pakket, etc.) komen voor rekening van Regio Achterhoek.

Secretariaat

Het secretariaat verzorgt de correspondentie en agendabeheer voor het bestuur, de secretaris en de programmaonderdelen.

Archief

De archiefwerkzaamheden bestaan uit het duurzaam bewaren, ontsluiten en beschikbaar stellen van archiefstukken. Er wordt gewerkt met een digitaal archief in OneGov. De aangewezen medewerkers zijn daarbij verantwoordelijke voor een juiste en volledige archivering. Technische ondersteuning wordt vanuit de gemeente Doetinchem gegeven. Het opstellen van diverse beleidsstukken (o.a. Calamiteitenplan, Kwaliteitssysteem Informatiebeheer en Informatiebeveiligingsbeleid) is een belangrijk aandachtspunt voor 2024 en 2025.

3.4 Wat mag het kosten?

Volgens de richtlijnen in de financiële verordening worden onderstaande kosten in de paragraaf opgenomen.

	Begroting 2024	Begroting 2025
Personeelskosten (excl. wachtgelden)	1.998.000	2.442.000
Personeel in fte (incl. projecten)	21,42	23,42
Inhuur derden	28.000	30.000
Huisvestingskosten	49.000	53.000
Automatiseringskosten (incl. printer)	65.000	76.000
Budgetten voor bestuur (incl. bijeenkomsten colleges en raden)	19.000	19.000
Accountantskosten	13.000	13.000

Voor een nadere onderbouwing van de omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten wordt verwezen naar het formatieplan in de bijlagen.

4 Paragraaf subsidies

Subsidiemogelijkheden voor projecten

Vanuit 8RHK verlenen wij subsidies aan projecten die bijdragen aan het realiseren van de Visie2030.

In deze paragraaf wordt ter informatie aangegeven welke mogelijkheden er zoal worden gebruikt voor subsidies. Afhankelijk van de soort subsidie die er wordt aangevraagd voor een project zal er een bijpassende route worden doorlopen voor toekenning van de subsidie. Projectideeën kunnen via de Thematafels worden aangedragen.

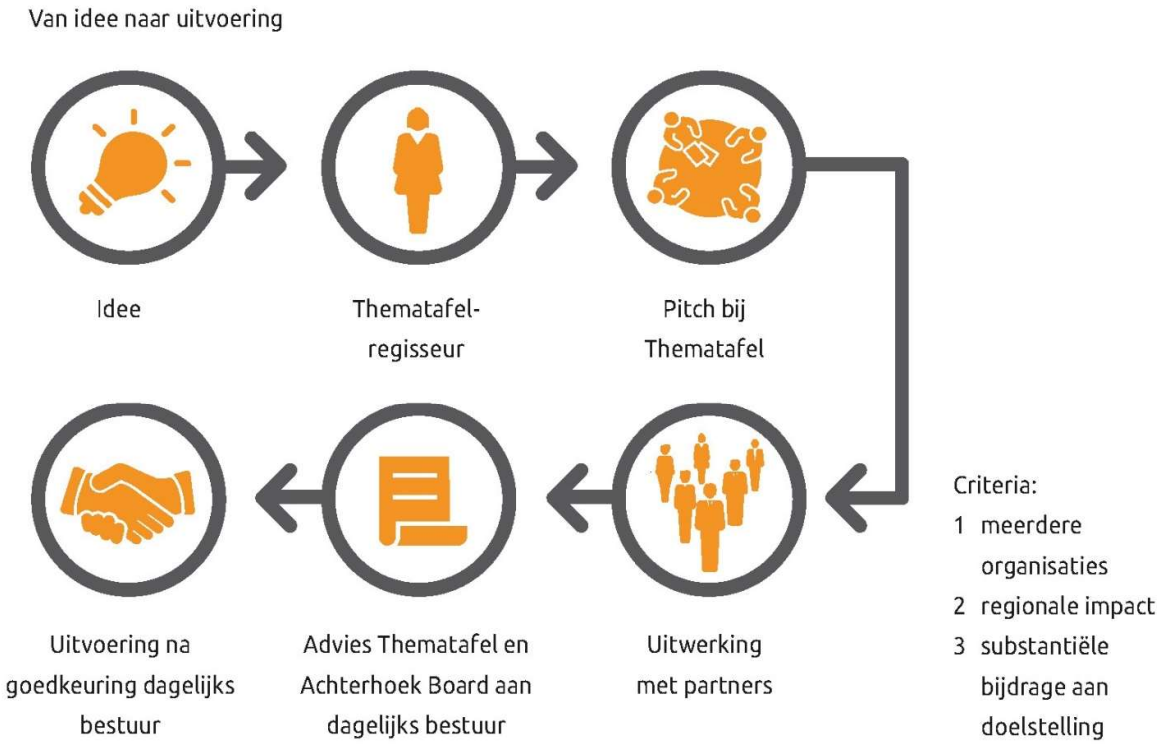

Verloop projectvoorstel

Op het moment dat een projectidee ontstaat wordt dat via een Thematafel begeleid tot een volwaardig projectvoorstel met ook een financieringsvoorstel. Hierin is opgenomen welke bijdragen de partners (3 O's) voor hun rekening nemen en voor welk deel een subsidiebijdrage wordt gevraagd. De Thematafel leidt bij positief advies het projectvoorstel door naar de Achterhoek Board. Hierin wordt ook aangegeven op welke subsidiemogelijkheden een beroep wordt gedaan. Is de Achterhoek Board positief, dat wordt het voorstel voorgelegd aan het algemeen/dagelijks bestuur. Indien er middelen gevraagd worden uit het investeringsfonds dan is het aan het algemeen bestuur om hier een besluit over te nemen.

Voor de cofinanciering van de overheid zijn er verschillende fondsen/subsidies. Projecten worden uitgevoerd in wisselende samenstelling met wisselende projecttrekkers. De uitvoerende partner zorgt zelf voor aanvullende financiering. Verantwoording vindt door de uitvoerende partner plaats op basis van de afgegeven subsidiebeschikking. Projecten worden gemonitord op hun bijdrage aan de gewenste doelen en op de bijdragen door de 3 O's. Niet alle uitgaven lopen via de begroting/jaarrekening van Regio Achterhoek.

In deze paragraaf worden de verschillende subsidiestromen nader toegelicht. De projecten zelf worden per thema benoemd in de programma's Smart Economy en Smart Living.

4.1 Gebiedsopgave Provincie Gelderland

De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld voor vijf gebiedsopgaven, waaronder de Achterhoek. Deze middelen zijn of worden toegekend aan projecten. Via een bulkbeschikking (laatste wijziging mei 2022) heeft de provincie 8,1 miljoen euro aan de Achterhoek beschikt. Deze heeft een looptijd tot en met 2024 en moet in 2025 worden afgewikkeld. Daarnaast is er nog een bulkbeschikking (2021) waarmee de Provincie 7,2 miljoen euro aan de Achterhoek beschikt. Deze middelen moeten uiterlijk 31 december 2026 zijn ingezet.

De middelen vanuit de Gebiedsopgave worden ingezet als cofinanciering voor projecten. Projecten komen vanuit het veld. De projecten worden inhoudelijk en financieel kortgesloten met de Thematafel en de provincie en voorgelegd aan de Achterhoek Board. Het dagelijks bestuur neemt uiteindelijk een besluit op basis van het advies van de Achterhoek Board. Regio Achterhoek beschikt de projecten door aan de aanvrager.

4.2 Investeringsfonds

Het investeringsfonds is hoofdzakelijk gevoed met beschikbare incidentele middelen. Ook droeg de provincie sinds 2018 vanuit de gebiedsopgave middelen aan het investeringsfonds van 8RHK ambassadeurs. Deze afspraken liepen tot en met 2023. Vanaf 2024 draagt de Provincie niet meer bij aan het investeringsfonds. Tot slot wordt het fonds – zoals afgesproken in de Achterhoek Werkt Door 2.0 en vastgelegd in de verordening financieel beleid, beheer en organisatie Regio Achterhoek 2023– zo mogelijk gevoed uit een voordelig jaarsaldo van Regio Achterhoek. Dit is maximaal 0,50 per inwoner per jaar (circa € 150.000).

Van het investeringsfonds wordt jaarlijks € 250.000 ingezet als werkbudget voor de Board en de thematafels. Daarnaast is € 100.000 beschikbaar als jaarlijks budget voor kleinere initiatieven. De overige middelen worden ingezet als (co-) financiering voor projecten. Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek. Het algemeen bestuur besluit over de inzet van het investeringsfonds.

Investeringsfonds

Verwachte ontwikkeling investeringsfonds:	2025	2026	2027	2028
Stand 1 januari	5.516.000	4.854.000	4.172.000	3.973.000
bij: toevoeging € 0,50 p.i.	151.000	151.000	151.000	151.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
af: kosten initiatieven (jaarlijks vast te stellen werkbudget)	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
af: projecten (waarover besluitvorming is geweest)	-463.000	-483.000	0	0
af: cofinanciering Regiodeal (€ 4 mln.)	pm	pm	pm	pm
Stand 31 december	4.854.000	4.172.000	3.973.000	3.774.000

De regio zet zich in om nieuwe Rijks en provinciale middelen binnen te halen. Het hebben van voldoende cofinanciering is daarbij noodzakelijk, Het investeringsfonds is daar belangrijk voor (gebleken). Het investeringsfonds is echter uitputtend en wordt nauwelijks gevoed, ook omdat de provincie niet meer bijdraagt hieraan. Het investeringsfonds zal ook voor ca 4 mln. worden ingezet als cofinanciering bij de nieuwe Regiodeal. Dit is nog niet in bovenstaande tabel verwerkt. Dit betekent dat in de toekomst meer cofinanciering nodig is van de partners c.q. het investeringsfonds aangevuld moet worden.

4.3 Regio Deal

De Regio Deal is een Rijksbijdrage. In de Periode 2019-2022 is vanuit het rijk 20 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van projecten die passen binnen de Regio Deal. De middelen uit deze Regio Deal zijn allemaal toegekend aan projecten. Projecten hebben voor de uitvoering de tijd tot eind 2025. In 2022 is de herijkte Visie 2030 in de Achterhoek Raad vastgesteld. Bij de herijking van de Visie hebben we ook een financiële doorvertaling van de ambities uit de Visie gemaakt. Dit is de basis voor gesprekken die we met het Rijk en provincie en in Europa voeren en voor gesprekken met investeerders zoals Oost NL. We zijn zo op zoek naar nieuwe financiële middelen om de doelen uit onze Visie te realiseren. Inmiddels hebben we meerdere financieringsbronnen kunnen aanboren, zoals voor experimenten in de landbouw en een nieuwe Regio Deal voor € 25 miljoen. Deze zal medio 2024 worden afgesloten en dan kunnen er weer nieuwe projecten van start gaan.

4.4 Interreg

Met INTERREG worden samenwerkingsprojecten langs de Europese grenzen financieel ondersteund.
Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 465 miljoen euro ter beschikking. De doelstellingen die met deze middelen moeten worden bereikt staan beschreven in het samenwerkingsprogramma “INTERREG Deutschland-Nederland”.

Aanvragen kunnen bij Interreg worden ingediend door publieke of private rechtspersonen (organisaties of bedrijven). Uitsluitend projecten waarbij Nederlandse en Duitse partners met elkaar samenwerken worden gesubsidieerd. De financiering van projecten bestaat altijd uit een eigen bijdrage van de partners, EU-subsidiemiddelen en vaak ook uit nationale en regionale subsidiemiddelen (bijvoorbeeld van ministeries of provincies). De aanvragen worden beoordeeld door Interreg en bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door Interreg.
De zeven gemeentelijke Duitslandcoördinatoren hebben hierin een belangrijke rol. Zij acteren tussen de Euregio en de Thematafels om zo te komen tot nieuwe projecten die we in willen dienen.
Op dit moment is één aanvraag ingediend (EDL zie thematafel onderwijs en arbeidsmarkt). Daarnaast is Regio Achterhoek Leadpartner voor het Verkeerskundig onderzoek grensoverschrijdende Snelle fietsverbinding Zevenaar-Doetinchem-Emmerich. Overige projecten zijn nog niet concreet.

4.5 LEADER (pop-gelden)

LEADER Achterhoek stelt subsidie beschikbaar voor lokale initiatieven en goede ideeën die de leefbaarheid op het platteland verbeteren. LEADER Achterhoek is bestemd voor de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, buitengebied Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. De Achterhoek heeft voor de jaren 2015-2022 de LEADER-status gekregen. Regio Achterhoek is eindverantwoordelijk voor de besteding van de LEADER-gelden. Hiervoor is een LEADER-coördinator aangesteld. Totaal is er een budget beschikbaar van € 6 miljoen voor projecten. De middelen (inclusief POP3plus gelden) zijn begin 2023 volledig weggezet. De projecten kunnen worden uitgevoerd tot uiterlijk 2024 (uitfaseringsjaren 2023-2024).

Ook is de nieuwe Leader periode van 2023-2027 toegekend aan de Achterhoek. De Achterhoek krijgt hiermee € 1.028.190 EU middelen en € 153.461 provinciale middelen ter beschikking. Vorige periode was de Achterhoek het enige Leader-gebied in Gelderland, de huidige periode zijn er 6 gebieden.
De gemeente Lochem heeft aangegeven aan te willen sluiten, hierop is door het bestuur positief gereageerd.

Om voor subsidie in aanmerking te komen is een eigen bijdrage van 50% nodig.De aanvragen worden beoordeeld door de LAG en de provincie. Bij een positief besluit wordt een beschikking afgegeven door de provincie.

De projecten voor LEADER zijn niet rechtstreeks aan één Thematafel te koppelen en daarom wordt in deze paragraaf een overzicht weergegeven van de lopende projecten. Dit betreft de stand van zaken per eind maart 2024.

Lopende Projecten

Projectnaam	Korte omschrijving
Verbouw de Loods	De Loods in Barlo (gemeente Aalten) wordt verbouwd en gaat dienen als een ontmoetingsplek, voornamelijk gericht op jongeren.
Miva Las Vegas	Miva Las Vegas is een project van NRPU, wat staat voor No Restrictions Party Unlimited. Het team van NRPU zet zich in voor onbeperkte toegankelijkheid van evenementen voor mindervaliden. Om evenementen zoals festivals onbeperkt mee kunnen maken, dienen voor mindervaliden op de camping of op het festival zelf alle voorzieningen en verzorging aanwezig te zijn die een aangenaam verblijf mogelijk maken.
De klompenmakers	In Keijenborg wordt het huidige aanbod op het gebied van klompen op creatieve wijze verbonden zodat het toerisme in de Achterhoek een kwaliteitsimpuls krijgt.
Luiken Project boerderijstichting	Het luikenproject van de Boerderijenstichting Achterhoek omvat het herstel van beeldbepalende luiken van 42 historische boerderijen (bouwjaar voor 1960) in de Achterhoek. Met dit project worden de streekeigen, landschappelijke én historistische waarden van het agrarische Achterhoekse erfgoed weer in ere hersteld en gepromoot binnen de Achterhoek.
Mulitfunctioneel ecologisch onderkomen	In Groenlo wordt een multifunctioneel onderkomen voor Scouting Groenlo en verscheidene maatschappelijke partners uit de Achterhoek gerealiseerd. Het onderkomen komt in een nieuw aan te leggen multifunctionele vestingwal. De nieuwe wal vormt een onderdeel van de oude bestaande historische vestingwallen van Groenlo.
Nieuwe toekomst voor Kerk op kip	In Rekken wordt het voormalig RK-kerkgebouw herbestemd en opnieuw in gebruik genomen zodat er nieuwe kansen en mogelijkheden komen op het gebied van leefbaarheid en recreatie/toerisme. Deze nieuwe kansen voor het gebouw ontstaan door het in te richten als een multifunctionele ontmoetingsruimte voor alle Rekkenaren en door de mogelijkheid te bieden om te overnachten in de voormalige kerk. Ook worden voor verenigingen nieuwe gebruiksmogelijkheden gerealiseerd in de Kerk op het Kip.
Museum 1627	Het project wil een exploitabele experience over de Tachtigjarige Oorlog in Groenlo en de Achterhoek leveren. Ook wil het een bijdrage leveren aan de regionale vrijetijdseconomie met een publiekstrekker van tenminste 15.000 betalende bezoekers per jaar. Tenslotte wil het een gevarieerd activiteitenprogramma bieden in de Oude Calixtus op het gebied van geschiedenis, cultuur en maatschappij, door 5 evenementen en/of tentoonstellingen per jaar rondom diverse actuele thema's.
Vrijheidsbos Geesteren	Het inrichten van 1,9 ha met daarin tussen de 200 – 225 bomen, voorzien van struwelen en bloemmengsels ten behoeve van flora en fauna. Het bos zal gebruikt worden voor functies van herdenken, educatie, recreatie en natuur.
Pluck	De subsidie is bestemd voor investeringen in bloemen-, kruiden- en groentetuin op 1,5 hectare en een culinaire productenmakerij. Tevens voor marketing en promotie, een lespakket en ontwikkeling en uitvoering van workshops.
Belevenisboerderij Kotten	Herinrichting van het terrein en aanpassing/renovatie van de boerderij om de vestiging van de kudde en de exploitatie van nieuwe activiteiten mogelijk te maken. Concreet gaat het om de verbouwing van de deel tot ontvangstruimte waar eveneens workshops gehouden kunnen worden en de verbouwing van de schuur tot schaapskooi.
Vrije pumptrackbaan Groenlo	Aanleg van de Vrije Pumptrackbaan inclusief opening en communicatie-activiteiten.
Stadstuin Winterswijk	Op een schitterende locatie aan de rand van Winterswijk biedt de Stadstuin een ontwikkelingsplek voor mensen die om welke reden dan ook even aan de zijlijn staan of gewoon hun talenten willen ontdekken en ontwikkelen.

Zuivelexperience Suzies farm	De realisatie van een belevingsruimte voor workshops en lessen op locatie het Schepersveld. De realisatie van een boter-productieproces op de locatie 't Westerhof. Op een spelende manier mensen onbewust leren over het voedselsysteem. Organisatie kinderactiviteiten en gastlessen voor horeca-opleiding Graafschap College en Zone College en workshops/rondleidingen voor consumenten, recreanten en toeristen.
Klein Broekhuizen	Het oude deel verbouwen tot ontmoetingsplek met workshopruimte, kookstudio voor lessen, verwerkingskeuken en winkel en verhuurruimte. Een landschappelijke nieuwe inrichting van erf en aanplant, gericht op educatie, beleving en productie. Podium bieden aan het lokaal biologische product.
Opdat wij niet vergeten	Het project "Opdat Wij Niet Vergeten' refereert aan de geschiedenis van WO-II in de Achterhoek. De subsidie is bestemd voor de realisatie van een fysiek "interactief" herdenkingsmonument en de onthulling van het monument met meerdere activiteiten.
Antonius Rekken transformatie kerk	Het formaliseren van de oprichting van de Stichting Vrienden van Antonius zodat deze Stichting haar werk van transformatie van de voormalige Antoniuskerk in Rekken in een multifunctioneel wijkcentrum kan uitvoeren.
Buitenplaats	Een deel van Park Ruimzicht herontwikkelen voor de uitvoering van stadslandbouw, waarmee een fysieke verbinding tussen stad en platteland gecreëerd wordt. De Buitenplaats moet een plek worden waar lokaal, gezond en lekker eten toegankelijk wordt voor iedereen en de mensen kunnen leren om duurzaam met voedsel om te gaan.
Laveiloods	De realisatie van een belevingsruimte in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe belevingsarrangementen, educatie en ketensamenwerking. 'Het Achterhoekse natuurinclusieve edelhert' optimaal verwaarden. Versterking van de korte voedselketen, toerisme en leefbaarheid van de regio Achterhoek.
Stoomhoutzagerij Nahuis	De Stichting wil de stoomhoutzagerij toekomstbestendig maken door de wijze van presentative aan te laten sluiten op de behoeften van de verschillende doelgroepen.
Heerlijkheid Bredevoort	Ontsluiting van het historisch Vestingpark St-Bernardus vanuit het historische stadscentrum van Bredevoort, zodat het groene rijksmonument en het terras van de horecaondernemer toegankelijk worden voor recreanten en toeristen.
Groen Speelplein	De realisatie van een groen, educatief (school)plein bij basisschool Sint Joris in Lichtenvoorde, in combinatie met het organiseren en faciliteren van nieuwe activiteiten voor verschillende doelgroepen. Het plein dient een integrale buurtfunctie te verkrijgen om de sociale cohesie te versterken en daarmee bij te dragen aan de versterking van de leefbaarheid van de kern.
MFA Bronckhorst midden	De subsidie is bestemd voor De realisatie en exploitatie van een Multi-Functionele Accommodatie voor binnen- en buitensport in Keijenborg. De bestaande gymzaal wordt gesloopt en de nieuwe sportzaal is enerzijds vervanging, anderzijds uitbreiding door toegenomen vraag. Door de combinatie met buitensport (voetbal en tennis) te maken, worden verschillende doelgroepen met elkaar in verbinding gebracht.
Boekenkerk Bredevoort	De subsidie is bestemd voor: • de herinrichting van het interieur van het kerkgebouw tot Boekenkerk, • de herinrichting van de voormalige sacristie tot meditatieruimte en • de herinrichting van het voormalige schoolgebouw tot werkplek, pantry en workshopruimte voor twee Social Development Goals SDG-organisaties.
Kiek toch es	De subsidie is bestemd voor de plaatsing van lokale IP-camera's voor de presentatie van livebeelden uit de directe omgeving van de kijkers van 1Achterhoek en is mede bedoeld om het gevoel van een isolement voor de minder mobiele burger enigszins weg te nemen. De samenwerkende partijen hebben de intentie om op termijn gezamenlijk een streekomroep te vormen.

Gezond het jaar rond	De subsidie is bestemd voor de financiering van een project dat door mensen, voor mensen vanuit uw sociale organisaties (en uitbreidende netwerk) een korte voedselketen realiseert om gezamenlijk duurzame en gezonde maaltijden te maken en deze bereikbaar maken voor mensen met een kleine portemonnee.
Speel en ontmoetingsplek OBS noord	De subsidie is bestemd voor de aanleg van een speel- en ontmoetingsplek. De basisschool OBS Noord gaat verhuizen naar de Graaf Wichmanstraat 24 in Borculo. Het toekomstige schoolplein is verouderd en bestaat hoofdzakelijk uit steen. Ouders en buurtbewoners zijn met het idee gekomen om het plein te vergoenen en in te richten tot een uitdagende en toegankelijke speel- en ontmoetingsplek voor de hele buurt.
Spoorzone Stichting GOLS Groenlo	De subsidie is bestemd voor realisatie van Museum GOLS voor een breed publiek waar de spoorgeschiedenis van de GOLS-lijn en het industrieel verleden van Groenlo op museale, beeldende en interactieve wijze beleefd wordt.
Farming for housing	De subsidie is bestemd voor een volledig biobased en circulair gebouw gerealiseerd uit lokaal gewonnen grondstoffen. De aanvragers willen verdere uitrol van biobased en circulair bouwen in de Achterhoek stimuleren.
Paviljoen de Stang	De subsidie is bestemd voor een volledig biobased en circulair gebouw gerealiseerd uit lokaal gewonnen grondstoffen. De aanvragers willen verdere uitrol van biobased en circulair bouwen in de Achterhoek stimuleren.

Financiering lopende projecten LEADER

	Overheid	Maatschappelijke Organisaties /ondernemers	Totaal
Totaalfinanciering	2.681.722	4.998.723	7.680.446

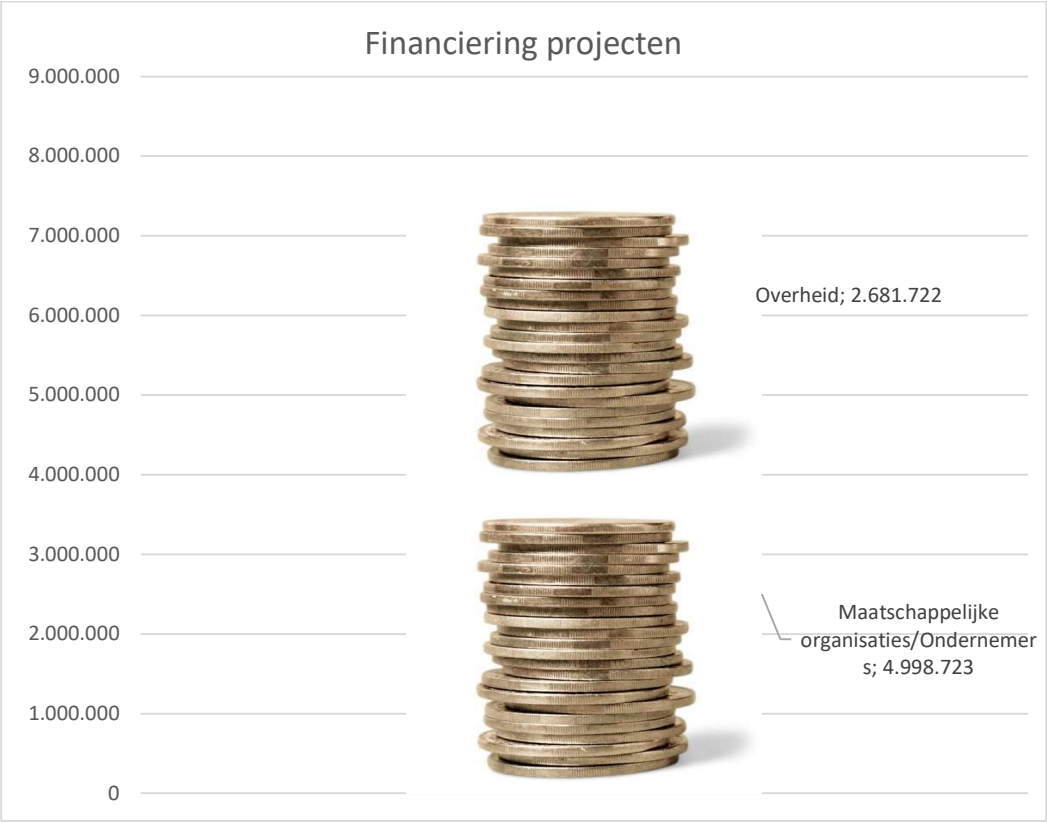

Deel 3

Financiële begroting

1. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Programma		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Smart Governance		4.151.000	3.362.000	4.342.000
Bedrijfsvoering en rente		826.000	414.000	756.000
TOTAAL LASTEN	A	4.977.000	3.776.000	5.098.000
Smart Governance		1.331.000	549.000	1.258.000
Bedrijfsvoering en rente		994.000	369.000	751.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	B	2.325.000	918.000	2.009.000
Smart Governance gemeenten		1.860.000	1.971.000	2.422.000
Smart Governance provincie		432.000	450.000	0
Bedrijfsvoering en rente		-79.000	0	0
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN EN PROVINCIE	C	2.212.000	2.421.000	2.422.000
SALDO BATEN EN LASTEN	C+B-A	-439.000	-437.000	-667.000
Smart Governance		528.000	392.000	662.000
Bedrijfsvoering en rente		-89.000	45.000	5.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES *(- = toevoeging)*		439.000	437.000	667.000
GEREALISEERD RESULTAAT		0	0	0

2. MEERJARENRAMING 2025-2028

	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Smart Governance	4.342.000	4.139.000	3.430.000	3.560.000
Bedrijfsvoering en rente	756.000	577.000	540.000	482.000
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Salarissen en sociale lasten		117.000	122.000	128.000
Prijsindex		8.000	8.000	9.000
TOTAAL LASTEN	5.098.000	4.841.000	4.100.000	4.179.000
Smart Governance	1.258.000	856.000	468.000	410.000
Bedrijfsvoering en rente	751.000	572.000	535.000	478.000
TOTAAL BATEN (exclusief bijdrage gemeenten)	2.009.000	1.428.000	1.003.000	888.000
Smart Governance	2.422.000	2.422000	2.535.000	2.652.000
Bedrijfsvoering en rente	0	0	0	0
Meerjarige aanpassingen autonome kosten				
Gemeentelijke bijdrage		113.000	117.000	123.000
TOTAAL BIJDRAGE GEMEENTEN	2.422.000	2.535.000	2.652.000	2.775.000
SALDO BATEN EN LASTEN	-667.000	-878.000	-445.000	-516.000
Smart Governance	662.000	873.000	440.000	512.000
Bedrijfsvoering en rente	5.000	5.000	5.000	4.000
TOTAAL MUTATIES RESERVES *(- = toevoeging)*	667.000	878.000	445.000	516.000
GEREALISEERD RESULTAAT	0	0	0	0

Zie onderdeel 3.3 voor het incidentele deel van de baten en lasten.

3 Toelichting baten en lasten

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de exploitatiebegroting van Regio Achterhoek.

3.1 Algemene financiële beschouwing

3.1.1 Uitgangspunten programmabegroting 2025

Het algemeen bestuur heeft op 15 december 2021 ingestemd met de volgende berekenings-methodiek voor absolute stijging van de inwonerbijdrage (excl. eventueel nieuw beleid):

Loonindex:	loonsom T-1 *(2024)* * loonvoet sector overheid jaar T (*2025)* uit septembercirculaire T-2 *(2023)*
+/-	
Nacalculatie loonindex:	loonsom T-1 (*2024*) *
	loonindex jaar T-1 (*2024*) uit september circulaire jaar T-2 (*2023*) minus
	loonindex jaar T-1 *(2024)* uit september circulaire jaar T-3 (*2022*)
+	
Opleidingsbudget:	1,5% van de stijging van de loonsom
+	
Prijsindex:	overige exploitatiekosten T-1 (*2024*) * prijs overheid consumptie netto materiaal jaar T (*2025)* uit septembercirculaire jaar T-2 *(2023)*
= absolute stijging van de inwonerbijdrage	
/ aantal inwoners jaar T-1 (*2024*)	
= stijging per inwonerbijdrage jaar T (*2025*)	

Onderstaand de bijbehorende indexcijfers uit de septembercirculaires:

	Prijsindex overheids-consumptie netto materieel	Loonvoet sector overheid	
	2025	2024	2025
Septembercirculaire 2022	-	4,2%	-
Septembercirculaire 2023	1,6%	6,7%	5,8%
Nacalculatie 2024			2,5%
Begrotingsjaar 2025	1,6%		8,3%

Op basis van bovenstaande uitgangspunten bedraagt de absolute stijging van de inwonerbijdrage voor 2025 € 176.226 voor de gemeenten.

De rentevergoeding over het eigen vermogen is maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe rentelasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Regio Achterhoek heeft geen aangetrokken financieringsmiddelen. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve wordt dan ook voor 2025 voorlopig op 0% vastgesteld.

3.1.2 Bijdrage per inwoner begroting 2025

De Regio begroting bevat de programma's Smart Governance, Smart Economy, Smart Living en Bedrijfs-voering en rente. Alleen voor het programma Smart Governance wordt een bijdrage van de gemeenten gevraagd in de organisatiekosten. Daarnaast voegen gemeenten een eventueel overschot van het jaarresultaat toe aan het investeringsfonds tot maximaal € 0,50 per inwoner (in 2025 max € 151.253).

Bijdrage gemeenten	Totaal	Per inw
Bijdrage van de gemeenten 2024 (*)	2.245.460	7,43
Absolute stijging van de autonome kosten (**)	176.226	0,58
Bijdrage van gemeenten 2025 bestaand beleid	2.421.686	8,01

(*) inclusief bijdrage 2024 gemeente Montferland ad € 274.033
(**)'Netto' stijging inclusief effect stijgend aantal inwoners

De provincie draagt vanaf 2025 niet meer bij in de organisatiekosten. Zie hiervoor ook nadere toelichting onder meerjarenraming en risico's.

3.1.3 Projectbijdrage

De besluitvorming over financiële bijdragen aan projecten loopt via de Thematafels, Achterhoek Board en het algemeen/dagelijks bestuur. Besluitvorming over de inzet van het investeringsfonds is voorbehouden aan het algemeen bestuur. Projecten worden ingediend en uitgevoerd door verschillende partners binnen de samenwerking. De uitvoerende partner zorgt zelf voor aanvullende financiering (bijvoorbeeld van bedrijven, organisaties of gemeenten). Verantwoording wordt, op basis van de afgegeven subsidiebeschikking, afgelegd door de uitvoerende partner.

3.1.4 Meerjarenbeeld en risico's

In de meerjarenraming (pagina 70) zijn de meerjarige structurele gevolgen op het gebied van salarissen en prijsindex doorgerekend op basis van de indexcijfers uit de septembercirculaire. Over de meerjarenperiode 2025 – 2028 geeft de inwonerbijdrage voor de gemeenten de volgende ontwikkeling te zien:

	2025	2026	2027	2028
Autonome kostenstijging	€ 0,58	€ 0,41	€ 0,43	€ 0,45
Af: stijging aantal inwoners	€ 0	pm	pm	pm
Totaal per inwoner gemeenten	€ 0,58	€ 0,41	€ 0,43	€ 0,45

Financiële ontwikkelingen
De provincie Gelderland heeft in het kader van haar herijkingsoperatie aangekondigd de (inwoner)bijdrage aan de governance van 8RHK ambassadeurs per 2025 stop te zetten. Dit heeft een fors effect op onze begroting van negatief € 468.000 in 2025. Daarnaast hebben we een reeds bestaande taakstelling op te vangen van negatief € 64.000. Samen met wat kleine ontwikkelingen geeft dit een negatief structureel effect van € 561.000 op het begrotingsjaar 2025.

Een tweede ontwikkeling is de toetreding van de gemeente Montferland tot Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs. De toetreding van Montferland betekent een verhoging van de totale inwonerbijdragen van gemeenten aan de regio Achterhoek van € 295.000 positief.

Overall zien we in de meerjarenraming een oplopend structureel tekort in de jaarschijven 2026 tot en met 2028.

De organisatie toekomstbestendig maken
Op het gebied van lobby zouden we de inzet van 8RHK en daarmee het formatieplaatje graag uitbreiden. Zowel de lobbyinzet in Den Haag als in Brussel kan effectiever met meer ureninzet. In mindere mate geldt dit ook op andere plekken binnen het functiehuis van 8RHK. Het formatieplaatje dat we in 2018 hebben

opgesteld voldoet grotendeels maar vraagt hier en daar aanscherping en uitbreiding. Dit heeft onder andere te maken met de grote hoeveelheid projecten die begeleid moeten worden en het beroep dat de provincie en rijk op de regio's doen voor het opstellen en uitwerken van ruimtelijke voorstellen. Voor de jaren 2023-2024 is de capaciteit die nodig is voor de ruimtelijke opgaven gedekt uit positieve rente inkomsten en het investeringsfonds. Dit is op de lange termijn niet houdbaar, maar we verwachten daar middelen vanuit provincie en/of Rijk voor te ontvangen.
Voor dit moment willen we inzetten op een extra fte voor lobby en het uitbreiden van de formatie van de regisseurs naar 1 fte per Thematafel. Dit laatste is nodig door de toetreding van Montferland en het opvangen van het vele werk dat vanuit het Rijk naar de regio's komt, zoals bijvoorbeeld de Woondeals, de ruimtelijke opgaven en de Regio Deal. Er is extra inzet van de regisseurs nodig om de vele projecten die in het kader van de nieuwe Regio Deal starten goed te begeleiden of te initiëren.

Uitgangspunten
Bij het opstellen van de begroting van Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs hanteren we de volgende uitgangspunten:
- Volgens de eisen van de provincie hanteren we het principe dat we jaarlijks een begroting voorleggen met een structurele dekking van het eerste jaar, of perspectief voor een structurele dekking in het laatste jaar van de meerjarenraming. Voor 2025 levert dit geen problemen op.
- Een verzoek tot verhoging van de inwonerbijdrage vanuit gemeenten proberen we te voorkomen, helemaal nu de financiële positie van gemeenten onder druk staat. Dit betekent dat we zowel het tekort als het toekomstbestendig maken van 8RHK bureau in eerste instantie taakstellend oplossen.

Oplossingsrichtingen
Een deel van de genoemde negatieve financiële effecten de komende jaren kunnen we opvangen door de bijdrage van de gemeente Montferland, renteopbrengsten van het schatkistbankieren en inkomsten voor overhead bij subsidies. Om de overige negatieve effecten op de meerjarenbegroting taakstellend op te kunnen vangen willen we gaan werken met een *bestemmingsreserve toekomstbestendige organisatie*. Dit heeft als voordeel dat we een aantal inkomsten die Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs krijgt in de meerjarenraming in kunnen zetten. Het gaat dan om inkomsten voor de overhead bij subsidies zoals de Regio Deal, Leader of het Techniekpact. Daarnaast kunnen de renteopbrengsten toegevoegd worden aan de bestemmingsreserve *toekomstbestendige organisatie*. In de jaren vanaf 2026 verwachten we nu een tekort. We verwachten dit tekort tot en met 2028 aan te kunnen vullen vanuit genoemde bestemmingsreserve.

Voor de lange termijn is onze handelingsvolgorde dat wanneer er onvoldoende inkomsten zijn om het eerste jaar structureel dekkend te krijgen we 4 jaar de tijd hebben om in te grijpen. Dit kan door:
- Een voorstel voor het verhogen van de inwonerbijdrage in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming (dit zou eventueel kunnen gaan spelen vanaf 2029).
- Of ingrijpen in organisatiegrootte. Wanneer gemeenten niet kiezen voor een verhoging van de inwonerbijdrage kan een bezuinigingsopdracht aan de Regio Achterhoek/ 8RHK ambassadeurs gegeven worden. Er is dan voldoende tijd om in 4 jaar bij te sturen op de grootte van de organisatie. Dit gaat op zijn vroegst in 2029 spelen.

3.1.5 Begroot bedrag onvoorzien

Het budget voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2025 € 8.000. Dit is opgenomen in het programma Smart Governance.

3.2 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen

De toevoegingen (T) en onttrekkingen (O) aan reserves en voorzieningen zijn als volgt:

Reserve	Progr.	Kosten/opbrengsten	Mut.	Bedrag
Investeringsfonds	1	Werkbudget board/thematafels	O	- 350.000
	1	Kosten projecten	O	-463.000
	1	Bijdrage gemeenten	T	151.000
Reserve onderhoud	4	Onderhoudskosten	O	- 5.000
	totaal mutatie reserves		O	- 667.000

Er zijn in 2025 geen onttrekkingen aan voorzieningen geraamd.

Investeringen

Voor 2025 zijn er geen vervangingsinvesteringen geraamd.

3.3 Incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Hieronder vallen ook de mutaties reserves. In onderstaande tabel is dit weergegeven.

Baten incidenteel	2025	2026	2027	2028
Bijdrage gemeenten in investeringsfonds	151.000	151.000	151.000	151.000
Projectopbrengsten	574.000	351.000	0	0
Sub-totaal	725.000	502.000	151.000	151.000
Onttrekking aan reserves	818.000	1.029.000	596.000	667.000
Incidentele baten totaal	1.543.000	1.531.000	747.000	818.000

Lasten incidenteel	2025	2026	2027	2028
Thematafels en Board uit investeringsfonds	350.000	350.000	350.000	350.000
Projectkosten	1.037.000	834.000	0	0
Kosten uit reserve huisvesting	5.000	5.000	5.000	4.000
Sub-totaal	1.392.000	1.189.000	355.000	354.000
Toevoeging aan reserves	151.000	151.000	151.000	151.000
Incidentele lasten totaal	1.543.000	1.340.000	506.000	505.000
Totaal per saldo incidentele baten (+) en lasten (-)	0	191.000	241.000	313.000

3.4 Geprognosticeerde balans

Volgens de BBV is het verplicht een geprognosticeerde balans op te nemen.

Activa per 31 december	Werkelijk 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Financiële vaste activa	939	697	692	449	443	437
Totaal vaste activa	939	697	692	449	443	437
Uiteenzettingen < 1jr	17.691	20.792	22.405	12.942	8.265	2.007
Liquide middelen	89	89	89	89	89	89
Overlopende activa	668	668	668	668	668	668
Totaal vlottende activa	18.448	21.549	23.162	13.699	9.022	2.764
Totaal activa	19.387	22.246	23.854	14.148	9.465	3.201

Passiva per 31 december	Werkelijk 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Eigen vermogen	6.808	6.762	6.095	3.685	2.291	826
Voorzieningen	5	-	-	-	-	-
Totaal vaste passiva	6.813	6.762	6.095	3.685	2.291	826
Vlottende schuld <1jr	139	139	139	139	139	139
Overlopende passiva	12.435	15.345	17.620	10.324	7.035	2.236
Totaal vlottende passiva	12.574	15.484	17.759	10.463	7.174	2.375
Totaal passiva	19.387	22.246	23.854	14.148	9.465	3.201

Bijlagen

Formatieplan

Onderdeel	Functienaam	fte formatie 2024	fte formatie 2025
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00	1,00
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50	0,50
	programmaregisseur I	2,50	3,00
	programmaregisseur II	2,50	3,00
	programma-/projectmedewerker	3,50	3,50
	subsidiespecialist	1,00	1,00
	adviseur public affairs	1,00	1,00
	Medewerker public affairs	0,50	1,50
	medewerker communicatie/profilering I	1,00	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00	1,00
Totaal kerntaken		16,00	18,00
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75	0,75
	junior adviseur financiën	0,69	0,69
	administrateur	0,78	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53	0,53
	secretaresse	1,00	1,00
Totaal ondersteuning		3,75	3,75
Totaal excl. projecten		19,75	21,75
Projecten	projectcoördinator	1,67	1,67
Totaal incl. projecten		21,42	23,42

Toelichting op het formatieplan

In bovenstaand overzicht is per onderdeel aangegeven wat de toegestane formatie per 1 juli 2024 is. De gegevens zijn uitgedrukt in fulltime eenheden. De gegevens, zoals opgenomen in dit overzicht, zijn gebruikt ten behoeve van het opstellen van de raming salarissen en sociale lasten voor de begroting 2025. De detachering/inhuur vanuit derden is niet meegeteld in de toegestane formatie. Daarvoor worden zo nodig afzonderlijke budgetten in de begroting opgenomen.
De totale formatie van Regio Achterhoek bedraagt 23,42 fte. Dit is inclusief 1,67 fte projectformatie. De kosten voor projectformatie zijn in de begroting opgenomen in het projectbudget en komen niet ten laste van de gemeenten/inwonerbijdrage.

<u>Formatie Duitsland</u>
Er is 0,5 fte formatie opgenomen voor adviseur bestuur Duitsland. In een bestuursopdracht "Grensoverschrijdende samenwerking in de Achterhoek" (GROS) werd in 2019 besloten dit budget te gebruiken als werkbudget grensoverschrijdende activiteiten. In het algemeen bestuur van 11 februari 2022 is een midterm review met aanbevelingen behandeld op basis waarvan een nieuwe bestuursopdracht wordt opgesteld. Vooralsnog blijft de formatie staan in het formatieplan, maar worden de middelen ingezet als werkbudget.

Wachtgelders
Regio Achterhoek kent voor 2025 geen wachtgelders. De laatste uitkeringsperiode loopt t/m 31 december 2023.

Detachering
Regio Achterhoek kent voor 2025 geen detacheringen naar andere organisaties. De laatste detachering is gestopt in 2023.

Bepaling loonsom
In de raming van salarissen en sociale lasten wordt uitgegaan van de werkelijke structurele loonkosten per 1 februari 2024, gecorrigeerd voor een autonome loonstijging (indexering inclusief nacalculatie). De salarisindex voor 2025 bedraagt 8,3% inclusief nacalculatie. Voor alle functies wordt de max van de schaal gehanteerd. De totale loonsom voor 2025 bedraagt € 2.442.000.

Netto-uren
De productieve uren ofwel netto-uren bedragen 1.350 uren per formatieplaats, in overeenstemming met algemeen gehanteerde normen.

Omschrijving per fulltime fte		Uren
Formele arbeidsduur volgens CAO	Rekening houdend met 8 feestdagen	1.829
Normaal en bovenwettelijk verlof	4 weken en 7 dagen	194
Ziekteverzuim	5%	82
Aanwezige uren		1.553
Algemeen overleg		50
Opleiding en bijhouden literatuur		40
Frictie-uren (verplaatsing, verzorging, ed.)		113
Totaal indirecte uren		203
Netto werkuren (aanwezige – indirecte uren)		1.350

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve	Saldo begin 2024	Vermeer-dering wegens rente 0,00%	Dotatie 2024	Onttrekking 2024	Saldo begin 2025	Vermeer-dering wegens rente 0,00%	Dotatie 2025	Onttrekking 2025	Saldo per 31-12-2025
Algemene reserve	391.537	0	0	0	391.537	0	0	0	391.537
ALGEMENE RESERVE	391.537	0	0	0	391.537	0	0	0	391.537
Investeringsfonds	6.295.729	0	133.000	913.000	5.515.729	0	151.000	813.000	4.853.729
Toekomstbestendige organisatie	0		836.000	0	836.000	0	0	0	836.000
Reserve doorontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve huisvesting	23.689	0	0	5.000	18.689	0	0	5.000	13.689
BESTEMMINGSRESERVES	6.319.418	0	969.000	918.000	6.370.418	0	151.000	818.000	5.703.418
TOTAAL RESERVES	6.710.955	0	969.000	918.000	6.761.955	0	151.000	818.000	6.094.955
Risico wachtgelden	4.690	0	0	4.690	0	0	0	0	0
VOORZIENINGEN	4.690	0	0	4.690	0	0	0	0	0
TOTAAL VOORZIENINGEN	4.690	0	0	4.690	0	0	0	0	0
TOTAAL-GENERAAL	6.715.645	0	969.000	922.690	6.761.955	0	151.000	818.000	6.094.955

TOELICHTING BIJ STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maakt onderscheid tussen reserves en voorzieningen.

Reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, waaraan geen bestemming is gegeven (vrij besteedbaar). Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het algemeen bestuur een bepaalde bestemming (doel) is gegeven. Deze bestemming kan te allen tijde worden opgeheven; er zitten geen verplichtingen naar derden achter.
Het rechtstreeks aan reserves toevoegen of onttrekken van middelen is niet toegestaan. Dit moet plaats vinden via de exploitatie.

Voorzieningen

Voorzieningen geven een schatting van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden min of meer onzeker zijn. De voorziene lasten moeten hun oorsprong in het verleden hebben (voor balansdatum). De voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's.

Rentetoevoeging

De rentevergoeding over het eigen vermogen is volgens de BBV maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op de externe lasten over het totaal van lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. De Regio heeft geen financieringsmiddelen aangetrokken. Het rentepercentage voor toevoeging aan de algemene reserve is voor 2025 dan ook 0%.

1. Algemene reserve

De algemene reserve dient vooral voor het opvangen van de tegenvallers in het jaarresultaat.
Door het algemeen bestuur is bepaald dat het maximaal te reserveren bedrag voor weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van een weerstandsratio van 1,4 * de benodigde weerstandscapaciteit (AB 17 december 2021), ofwel op basis van de huidige begroting 2025 € 478.000.

Op 31 december 2025 bedraagt het begrote saldo € 391.537. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt nader ingegaan op de omvang van de algemene reserve.

2. Bestemmingsreserves

Investeringsfonds

Bij de besluitvorming over de doorontwikkeling is een investeringsfonds gevormd. Jaarlijks wordt een klein deel ingezet als werkbudget voor de Board en de Thematafels (€ 25.000 per Thematafel per jaar) en er is jaarlijks € 100.000 beschikbaar voor kleine initiatieven. Het investeringsfonds wordt onder meer gebruikt als cofinanciering voor de projecten. De inzet van de middelen loopt via besluitvorming door het algemeen bestuur. De inzet moet voldoen aan vastgestelde criteria.

De regio zet zich steeds in om nieuwe Rijks en provinciale middelen binnen te halen. Het hebben van voldoende cofinanciering is daarbij noodzakelijk. Het investeringsfonds is daar belangrijk voor (gebleken). Het investeringsfonds is echter uitputtend en wordt nauwelijks gevoed, ook omdat de provincie niet meer bijdraagt hieraan. Het investeringsfonds zal ook voor ca 4 mln. worden ingezet als cofinanciering bij de nieuwe Regiodeal. Dit betekent dat in de toekomst meer cofinanciering nodig is van de partners c.q. het investeringsfonds aangevuld moet worden.

Op 31 december 2025 bedraagt het begrote saldo € 4.853.729.

Bestemmingsreserve toekomstbestendige organisatie

Deze reserve is gevormd voor het opvangen van negatieve financiële effecten als het gevolg van diverse ontwikkelingen (wegvallen bijdrage Provincie in organisatiekosten, bestaande taakstelling en uitbreidingskosten). De reserve wordt gevoed met inkomsten voor de overhead van subsidies en overtollige renteopbrengsten. Vanaf 2026 wordt een onttrekking aan deze reserve geraamd.

Op 31 december 2025 bedraagt het begrote saldo € 836.000.

Bestemmingsreserve onderhoud huisvesting

Begin 2019 is de Regio verhuist naar de Steck aan de Raadhuisstraat in Doetinchem. Het pand werd voor een periode van 3 jaren gehuurd. Het contract wordt jaarlijks verlengd. In juli 2019 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het reserveren van een bedrag van € 25.000 voor onvoorziene incidentele huisvestingskosten.

Op 31 december 2025 bedraagt het begrote saldo € 13.689.

3. Voorzieningen

Voorziening risico wachtgelden

De voorziening omvat bestaande wachtgeldverplichtingen, mogelijke aanspraken voor structurele detachering en mogelijke aanspraak bij afloop van projecten. De voorziening is op grond van het BBV niet verplicht. Omdat de Regio als organisatie vrij klein is, is de mogelijkheid om wachtgelders te kunnen herplaatsen ter voorkoming van wachtgelden praktisch nihil. De omvang van de voorziening dient zodanig te zijn dat de bestaande en de te verwachten aanspraken op wachtgeld kunnen worden gedekt. In 2023 liep de laatste wachtgeldverplichting af en is er nog wat geld (€ 5.000) beschikbaar voor eventuele nagekomen kosten in 2024.

Op 31 december 2025 bedraagt het begrote saldo € 0.

TAAKVELDEN 2025

	Volgnummer en omschrijving Lasten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie (overhead)	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
	Smart Governance	3.987.376	346.310	0	8.000	4.341.686	151.000	4.492.686
	Kapitaallasten	0	0	373.000	0	373.000	0	373.000
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats*	3.987.376	346.310	373.000	8.000	4.714.686	151.000	4.865.686
	Bedrijfsvoering					382.498	0	382.498
	Totaal lasten Regio achterhoek					**5.097.184**	151.000	5.248.184

	Volgnummer en omschrijving Baten	0.1 Bestuur (incl regionale samenwerking)	0.4 Ondersteuning organisatie	0.5 Treasury	0.8 overige baten en lasten	sub-totaal	0.10 mutatie reserves	Totaal
	Smart Governance	2.421.686	0	0	1.258.000	3.679.686	813.000	4.492.686
	Kapitaallasten	0	0	373.000	0	373.000	0	373.000
	Totaal exploitatie *(exclusief kostenplaats bedrijfsvoering)*	2.421.686	0	373.000	1.258.000	4.052.686	813.000	4.865.686
	Bedrijfsvoering					377.499	5.000	382.498
	Totaal baten Regio achterhoek					**4.430.185**	818.000	5.248.184

VERZAMELSTAAT BIJDRAGEN GEMEENTEN 2025

Naam gemeente	Aantal inwoners per 1/1/24	2025 *Smart Governance (excl onvoorzien)*	*Onvoorzien*	ongewijzigd beleid totaal	Per inwoner 2025	2024 Totaal 2024	Totaal per inwoner 2024
Aalten	27.319	217.977	722	218.700	8,01	202.342	7,43
Berkelland	43.928	350.500	1.162	351.662	8,01	327.074	7,43
Bronckhorst	36.124	288.232	955	289.188	8,01	269.393	7,43
Doetinchem	59.648	475.930	1.577	477.507	8,01	439.695	7,43
Montferland	36.879	294.256	975	295.232	8,01	274.033	7,43
Oost Gelre	29.972	239.146	793	239.938	8,01	221.633	7,43
Oude IJsselstreek	39.394	314.324	1.042	315.365	8,01	294.105	7,43
Winterswijk	29.242	233.321	773	234.094	8,01	217.185	7,43
Totaal gemeenten	**302.506**	2.413.686	8.000	**2.421.686**	8,01	**2.245.460**	7,43

(2024 is inclusief de bijdrage van gemeente Montferland en exclusief de bijdrage van Provincie Gelderland.